

PCPR BRZEZINY

Strategia
rozwiązywania
problemów
społecznych
dla powiatu
brzezińskiego na lata
2021 - 2027

PCPR BRZEZINY

WSTĘP

1. Struktura strategii

2. Metodologia opracowania dokumentu

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA:

1. Powiat Brzeziński – charakterystyka i struktura demograficzna

- 1.1. Struktura ludności
- 1.2. Rynek pracy w powiecie brzezińskim
- 1.3. Edukacja i życie kulturalne w powiecie brzezińskim
- 1.4. Infrastruktura społeczna w powiecie brzezińskim

2. Dominujące trendy społeczno – demograficzne

- 2.1. Obraz współczesnej rodziny
- 2.2. Demograficzna struktura społeczeństwa

3. Główne problemy mieszkańców powiatu

- 3.1. Ubóstwo i bezrobocie
- 3.2. Problem przemocy i uzależnień w rodzinie
- 3.3. Osamotnienie społeczne osób w podeszłym wieku
- 3.4. Niepełnosprawność dzieci i osób dorosłych

4. Działania realizowane na rzecz rozwiązywania głównych problemów społecznych w powiecie brzezińskim:

- 4.1. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu ubóstwa i bezrobocia
 - 4.1.1. Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne
 - 4.1.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem Społecznym
 - 4.1.3. Współpraca lokalna na rzecz mieszkańców
- 4.2. Programy i działania na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy

i uzależnień w rodzinie

4.2.1. Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej

4.2.2. Realizacja *Powiatowego Programu Profilaktyki w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą na lata 2021 - 2027*

4.3 Działania na rzecz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej – rozwój pieczy

Zastępcze

4.3.1. Wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

4.3.2. Dodatkowe formy finansowania pieczy zastępczej – dofinansowanie z gmin

4.3.3. Realizacja porozumień między powiatami

4.3.4. Realizacja programów ministerialnych wspierających finansowo rodziny zastępcze

4.3.5. Odpłatność rodziców biologicznych

4.3.6. Instytucjonalna piecza zastępcza

4.4. Wsparcie dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą

4.5. Pomoc stacjonarna i środowiskowa

4.5.1. Opieka w placówkach całodobowych na terenie powiatu brzezińskiego

4.5.2. Stowarzyszenia wspierające funkcjonowanie osób starszych

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Misja strategii oraz główne obszary strategiczne

2. Cele strategiczne i szczegółowe – harmonogram i źródła finansowania

3. Monitoring i ewaluacja

WSTĘP

1. Struktura strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu brzezińskiego została podzielona na dwie części: diagnostyczną i programową.

W części diagnostycznej dokonano charakterystyki powiatu brzezińskiego pod kątem jego struktury, demografii oraz dominujących problemów społecznych.

W opisie niektórych zjawisk społecznych wykorzystano statystyki dla obszaru województwa, by wskazać szerszy kontekst zachodzących zmian. Podjęta została również próba wskazania najważniejszych trendów społeczno - demograficznych wpływających na obraz współczesnej rodziny, która to z racji statutowej działalności PCPR, znajduje się w centrum naszego zainteresowania.

W dalszej części wskazano również najważniejsze działania podejmowane w celu niwelowania wskazanych problemów. Tym samym dokonana została ewaluacja celów opisanych w poprzednio obowiązującej Strategii. W części tej wykorzystano informacje i dane m.in. z poniższych źródeł:

- *Ocena zasobów ludzkich 2019 (GOPS Jeżów, GOPS Rogów, GOPS Dmosin, GOPS Brzeziny, MOPS Brzeziny)*
- *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin na lata 2014 – 2020*
- *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Rogów na lata 2014 – 2020*
- *Informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu brzezińskiego w latach 2017 – 2019*
- <http://www.pup-brzeziny.pl/statystyki>
- WWW.powiat-brzeziny.eu
- WWW.stat.gov.pl
- *GUS Bank Danych Lokalnych*

- *Statystyczne Vademecum Samorządowca*

- *sprawozdania MRPiPS (<https://brzeziny.praca.gov.pl/mrPIP>)*

Część programowa zawiera opis celów strategicznych i szczegółowych oraz najważniejsze kierunki działań, sposoby realizacji i realizatorów.

2. Metodologia opracowania dokumentu

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie brzezińskim na lata 2021 - 2027 została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach. Dokument został poddany konsultacjom społecznym. Głównym realizatorem Strategii będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, przy współpracy z instytucjami powiatowymi, gminnymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Dokument ma charakter kilkuletni. Jest zgodny z założeniami dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Założenia Strategii koncentrują się wokół wskazanych w dokumentach unijnych problemów, takich jak ubóstwo i wykluczenie społeczne oraz są spójne z priorytetem *Strategii Europa 2020* – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Na poziomie regionalnym dokument ten spójny jest z kierunkami działań nakreślonymi w *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*:

1. Wsparcie dla rodzin i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
2. Rozwój placówek i usług świadczonych przez lokalne środowiska.
3. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej.

Na poziomie lokalnym strategia tworzy ramy odniesienia dla następujących programów:

- 3 - letni Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2016 – 2021
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2025
- Program przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy
- Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy

Powyższe dokumenty stanowią integralną część Strategii.

Dokument wpisuje się również w założenia Strategii Rozwoju Powiatu Brzezińskiego na lata 2021 – 2027

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA:

1. Powiat Brzeziński – charakterystyka i struktura demograficzna

Powiat brzeziński leży w centralnej Polsce we wschodniej części województwa łódzkiego, w odległości 15 km od centrum miasta Łodzi. Zajmuje obszar **358,5 km²**, na dzień 31 grudnia 2019 roku powiat zamieszkiwało **30 833** osób. Obszar powiatu ma bardzo dogodne położenie między aglomeracją łódzką a warszawską (100 km) w ciągu dróg komunikacyjnych Łódź - Rawa Maz. - Warszawa, Stryków - Brzeziny - Koluszki - Tomaszów Mazowiecki. (źródło: (www.powiat-brzeziny.eu; wikipedia.org)). Powiat tworzą 4 gminy wiejskie i jedna gmina miejska.

MAPA POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

Rysunek nr 1: Mapa powiatu brzezińskiego z podziałem na gminy (źródło: WWW.powiat-brzeziny.eu)

1.1. Struktura ludności (wiek, płeć, przyrost naturalny, wykształcenie, stan cywilny)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku powiat zamieszkiwało 30 833 osób, w tym: 14 960 mężczyzn i 15 873 kobiet. Poniższa tabela obrazuje podział ludności ze względu na płeć oraz teren zamieszkiwania.

Liczba osób zamieszkujących powiat brzeziński ze względu na płeć i miejsce zamieszkania						
	W miastach			Na wsi		
	ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety	ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety
Powiat brzeziński	12 501	5902	6599	18 332	9058	9274
M. Brzeziny	12 501	5902	6599	-	-	-
Gm. Brzeziny	-	-	-	5783	2862	2921
Gm. Dmosin	-	-	-	4463	2197	2266
Gm. Jeżów	-	-	-	3375	1666	1709
Gm. Rogów	-	-	-	4711	2333	2378

Tab. 1 – Liczba ludności w powiecie brzezińskim (Źródło: dane GUS – Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 roku. Stan na dzień 31.12.2019 roku)

Jak wynika z powyższych danych w samym powiecie brzezińskim, jak i w poszczególnych gminach liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn. Jest to zgodne z ogólną tendencją występującą w woj. łódzkim, w którym na 100 mężczyzn przypada 110 kobiet.

Średnia wieku wśród mężczyzn zamieszkujących powiat brzeziński wynosiła w 2019 roku 40,1 lat, zaś u kobiet – 44,2 lata. Są to dane zbliżone do mediany wieku obu płci w woj. łódzkim: mediana wieku kobiet – 45,2; mediana wieku mężczyzn – 40,8.

<i>Liczba osób zamieszkujących powiat brzeziński w podziale na grupy wiekowe (stan na 31.12.2019 r.)</i>			
Przedział wiekowy	ogółem	kobiety	mężczyźni
0-4	1 464	697	767
5-9	1 598	793	805
10-14	1 592	756	836
15-19	1 422	696	726
20-24	1 645	790	855
25-29	2 078	988	1 090
30-34	2 144	1 007	1 137
35 - 39	2 472	1 231	1 241
40-44	2 444	1 168	1 276
45-49	2 221	1 134	1 087
50-54	1 942	967	975
55-59	1 853	952	901
60-64	2 216	1 174	1 042
65-69	2 084	1 140	944
70 i więcej	3 658	2 380	1 278

Tab. 2 – Liczba ludności w powiecie brzezińskim (Źródło: dane GUS – Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 roku. Stan na dzień 31.12.2019 roku)

Jak wynika z powyższych danych w powiecie brzezińskim pod względem wieku dominuje grupa osób powyżej 70 roku życia. Odzwierciedla to ogólnospołeczną tendencję starzenia się społeczeństwa. Drugą co do liczebności grupą są osoby w wieku 40 -44 lat. Natomiast najmniej jest osób w wieku 15 – 19 lat oraz 0 – 4 lata.

Interesującym wydaje się zaobserwowanie, jak zmienia się stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet, zależnie od wieku. Jak wynika z tabeli nr 2, mężczyźni przeważają liczebnie nad kobietami w przedziałach wiekowych od 0 do 44 lat, natomiast liczba

kobiet zwiększa się w stosunku do liczby mężczyzn w przedziałach od 55 do 70 i więcej lat.

Powiat brzeziński ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -86. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,79 na 1000 mieszkańców powiatu brzezińskiego. W 2019 roku urodziło się 300 dzieci, w tym 48,7% dziewczynek i 51,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 415 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,78 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_brzezinski

Poniższa tabela przedstawia prognozę liczby mieszkańców na rok 2025.

<i>Prognozowana liczba mieszkańców w 2025 roku w powiecie brzezińskim</i>							
Ogółem		W mieście			Na wsi		
Powiat brzeziński	liczba mieszkańców ogółem	ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety
Liczba mieszkańców na 31.12.2019 r.	30 833	12 501	5902	6599	18 332	9058	9274
Liczba mieszkańców – prognoza na 2025 r.	30 423	12 312	5703	6609	18 111	8902	9209

Tab. 3 – Prognozowana liczba mieszkańców 2025 roku w powiecie brzezińskim (Źródło: dane GUS – Ludność)

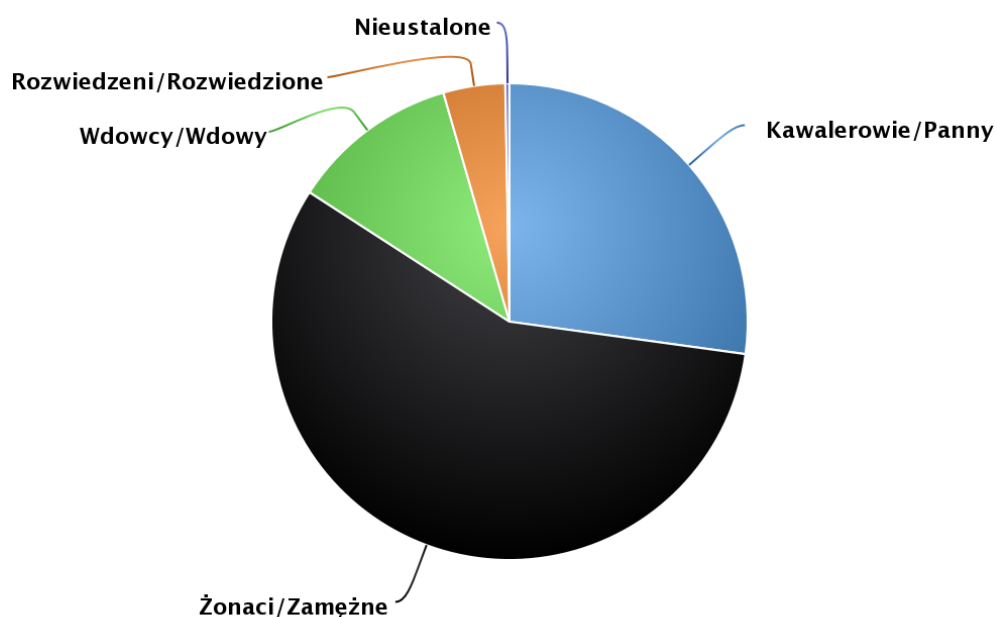
Zgodnie z zauważalnym trendem związanym z ujemnym przyrostem naturalnym, prognozowana liczba mieszkańców powiatu w perspektywie 6-letniej jest malejąca,

zarówno rozpatrywana ogółem, jak i w podziale na płeć i miejsce zamieszkiwania. Jedynie w przypadku liczby kobiet w mieście prognozowany jest niewielki wzrost.

Mieszkańcy powiatu brzezińskiego zawarli w 2019 roku 132 małżeństw, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 27,2% mieszkańców powiatu brzezińskiego jest stanu wolnego, 57,0% żyje w małżeństwie, 4,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,4% to wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – powiat brzeziński

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

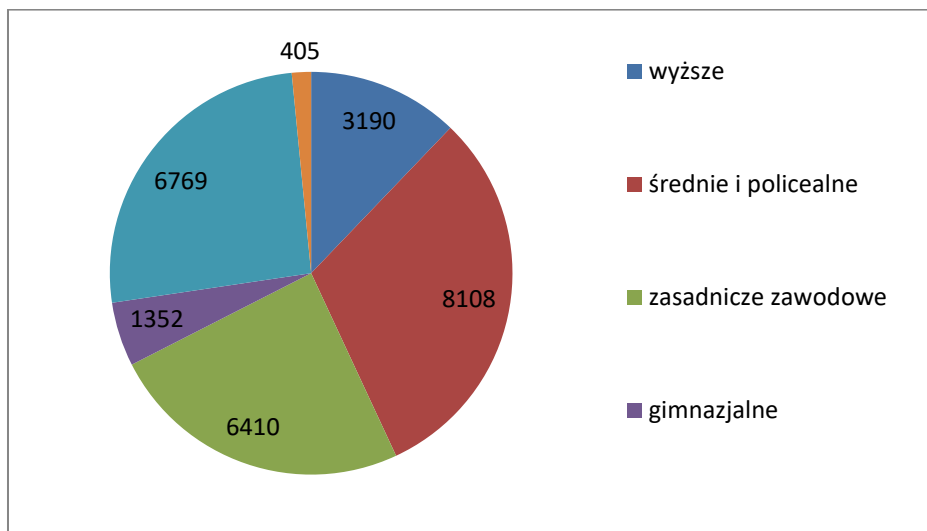

www.polskawliczbach.pl

Rysunek nr 2: Stan cywilny (Ludność w wieku 15+) – powiat brzeziński (źródło: WWWpolskawliczbach.pl)

Jak wynika z danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego za 2011 roku większość mieszkańców powiatu (8108 osób) ma wykształcenie średnie

i policealne. Druga pod względem liczebności to grupa osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (6769 osób).

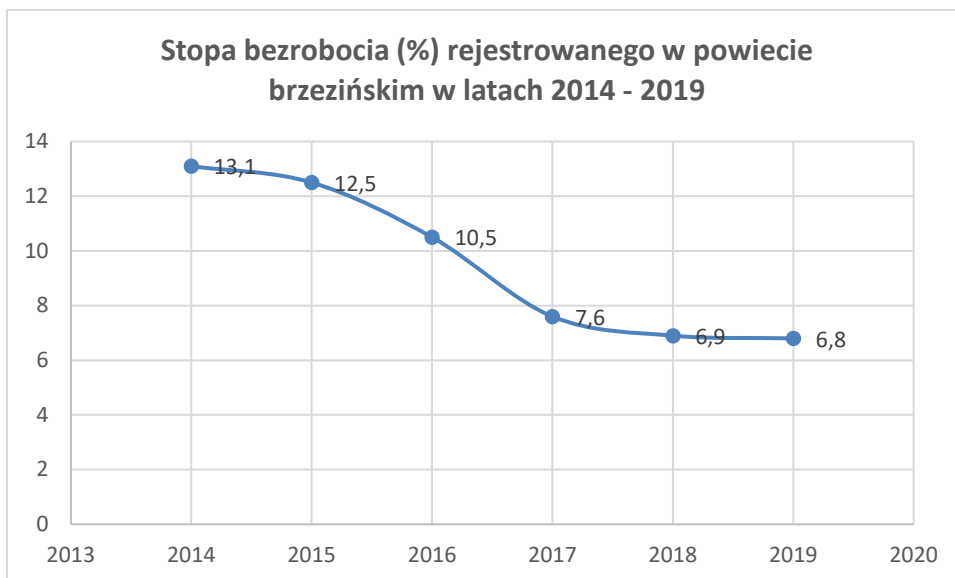

Rysunek nr 3 – źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (dane za 2011 rok)

1.2 Rynek pracy w powiecie brzezińskim

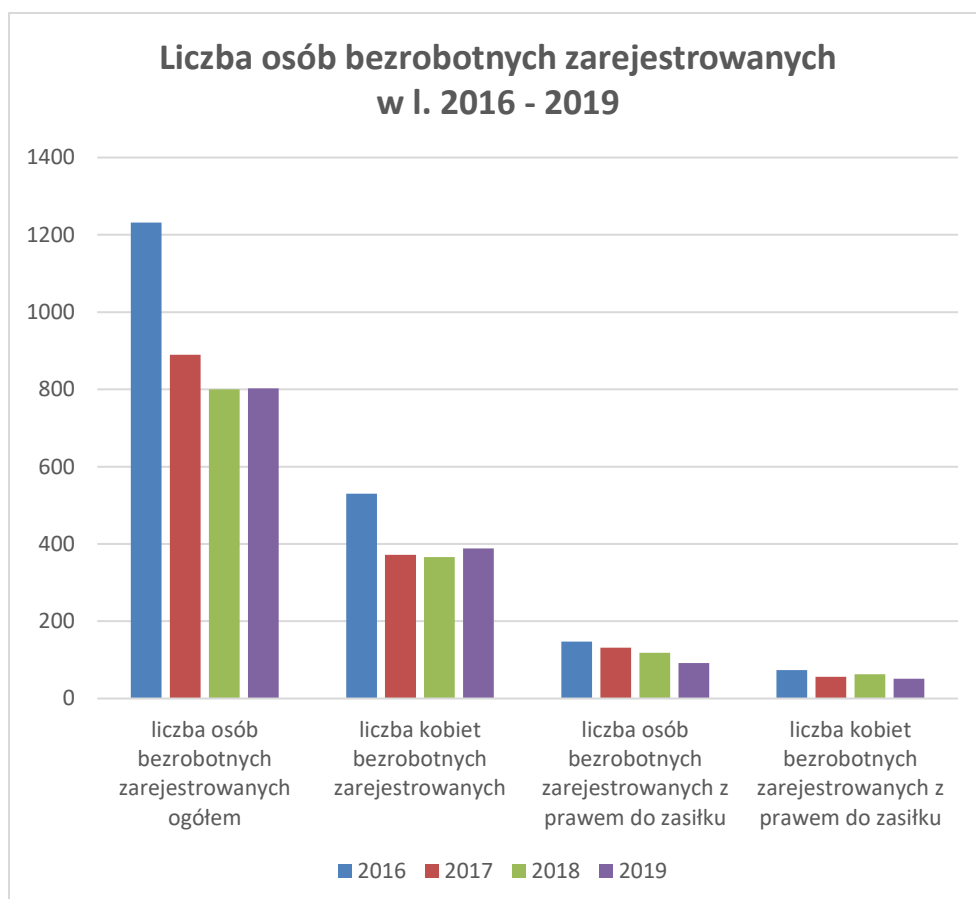
W powiecie brzezińskim na 1000 mieszkańców pracują 142 osoby. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 55,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,3% mężczyźni. (źródło: GUS, 31.12.2018).

Bezrobocie rejestrowane w powiecie brzezińskim wynosiło w 2019 roku 6,8% (7,1% wśród kobiet i 6,5% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Jednak w skali kilku ubiegłych lat jest to najniższy wskaźnik.

Rysunek nr 4 – źródło: powiat brzeziński (źródło: WWWpolskawliczbach.pl)

Jak wynika z danych statystycznych zamieszczanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Brzezinach liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych od 4 lat znacznie zmalała. Od 2017 roku zmniejszyła się również liczba bezrobotnych zarejestrowanych kobiet, by w 2019 roku nieco wzrosnąć. Tendencja malejąca obejmuje również liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych z prawem do zasiłku. Od 2016 roku wartość ta ze 147 zmalała do 92. (źródło: <https://brzeziny.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy/statystyki-graficzne#/statistics>)

Rysunek nr 5 – liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w I. 2016 – 2019 w powiecie brzezińskim

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie brzezińskim wynosiło 3 385,89 PLN, co odpowiada 70.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu brzezińskiego 2 230 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 344 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -886.

W grupie aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu brzezińskiego (44,9%) pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,9% w przemyśle i budownictwie, a 13,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz

1,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

1.3. Edukacja i życie kulturalne w powiecie brzezińskim

Szkolnictwo w roku szkolnym 2018/ 2019

SZKOŁY PODSTAWOWE	14
W TYM SPECJALNE	1
GIMNAZJA	2
W TYM SPECJALNE	1
SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE I POLICEALNE	7
UCZNIOWIE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH	2259
W TYM SPECJALNYCH	23
W GIMNAZJALNYCH	268
W TYM SPECJALNYCH	6
BRANŻOWYCH I STOPNIA (ŁĄCZNIE Z ODDZIAŁAMI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH)	9
LICEACH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH	175
TECHNIKACH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH	199
TECHNIKACH ARTYSTYCZNYCH	
POLICEALNYCH	95

Tab. 4 – Szkolnictwo w roku szkolnym 2018/20-19 w powiecie brzezińskim (Źródło: dane GUS – Ludność)

W 2019 roku wydatki na oświatę i wychowanie z stanowiły 18,45 % budżetu powiatu.

Powiat brzeziński jest organem prowadzącym dla następujących szkół i placówek:

- Liceum Ogólnokształcące
- Zespół Szkół Ponadgminazjalnych
- Zespół Szkół Specjalnych
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

W Szkole Podstawowej Specjalnej w Brzezinach realizowane jest Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka, które realizowane jest przez specjalistów: psycholog, pedagog specjalny, oligofrenopedagog, specjalista Wczesnego Wspomagania Rozwoju, logopeda, tyflopada, fizjoterapeuta
(źródło: Raport o stanie powiatu brzezińskiego, kwiecień 2020)

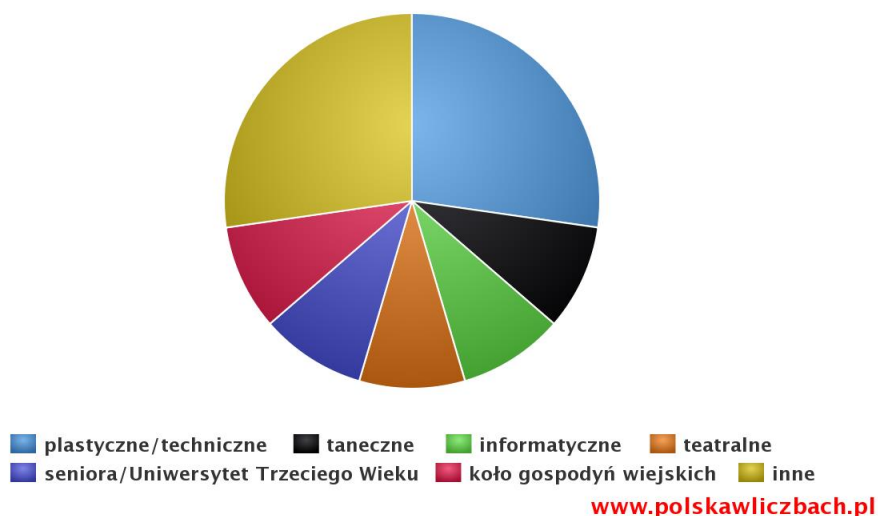
Na terenie powiatu działa jeden Miejski Dom Kultury (wcześniejsze Centrum Promocji i Informacji Kultury) oraz Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Jeżowie.

Ośrodki te zorganizowały w 2019 roku 83 imprezy o charakterze kulturalno – rozrywkowym, w których uczestniczyło 3 885 osób. Ponadto odbyło się 8 koncertów, 4 prelekcje, 6 konkursów, 1 pokaz teatralny i 56 warsztatów.

Na terenie powiatu działają również kluby i kluby zainteresowań. Poniższy wykres przedstawia zakres tematyczny działających sekcji.

Koła / kluby / sekcje, 2019

(Źródło: GUS)

Rysunek nr 6 – Koła, kluby, sekcje w powiecie brzezińskim w 2019 r.

Ponadto na terenie powiatu działa 1 muzeum. W 2019 roku o odnotowano 252 zwiedzających, co daje 82 osoby zwiedzające muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców. W porównaniu z latami ubiegłymi jest to wyjątkowo niska liczba. Śledząc liczbę odwiedzających muzeum od roku 2014 można zaobserwować widoczny spadek liczby zainteresowanych tą formą kultury.

Według danych z 2019 w powiecie brzezińskim działało 6 bibliotek i filii publicznych posiadających księgozbiór liczący 141 649 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 14 pracowników. Ogółem w bibliotekach wykorzystywano do pracy 49 komputerów, w tym 27 było dostępnych dla użytkowników. 5 bibliotek oferowało katalog online, zaś 4 placówki możliwość zdalnego zamawiania materiałów bibliotecznych.

1.4. Infrastruktura społeczna w powiecie brzezińskim

Gmina Brzeziny

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach

Gmina Dmosin

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dmosinie

- Stowarzyszenie LZS "Błękitni" Dmosin
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Dmosińskiej w Nagawkach
- Stowarzyszenie Promyk Nadziei w Kołacinku
- Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego

Gmina Jeżów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji

Dom Pomocy Społecznej w Dąbrowie

Świetlica Terapeutyczna w Jeżowie

Gmina Rogów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

- Stowarzyszenie Przyjaciół Rogowa

Miasto Brzeziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach

Miejski Dom Kultury

Środowiskowy Dom Samopomocy

Dzienny Dom Senior +

Świetlica Środowiskowo – Terapeutyczna „Świetlik”

powiat brzeziński

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach

Powiatowy Urząd Pracy w Brzezinach

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Brzezinach

Dom Pomocy Społecznej w Brzezinach

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

- Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom”
- Koło Brzezińskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta
- Stowarzyszenie Abstynenckiego Klubu Wzajemnej Pomocy „Viola”
- Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Brzezinach
- Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Brzezińskiej
- Stowarzyszenie Rozwoju Powiatu Brzezińskiego „Nasz Powiat”

Infrastruktura społeczna – mieszkania komunalne

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA – MIESZKANIA KOMUNALNE W 2019 ROKU					
	GMINA BRZEZINY	GMINA DMOSIN	GMINA JEŻÓW	GMINA ROGÓW	MIASTO BRZEZINY
Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gminy	13	3	22	9	101
Liczba wniosków złożonych na mieszkania komunalne w zasobach gminy	1	0	3	0	5
Liczba oczekujących na mieszkania socjalne	0	0	0	0	27
Liczba wydanych eksmisji bez wskazania lokali zastępczego	0	0	0	0	9

Tab. 5 – Infrastruktura społeczna w powiecie brzezińskim w 2019 roku (Źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019)

2. Dominujące trendy społeczno –demograficzne

Aby właściwie nakreślić przyszłe kierunki działań, należy zorientować się w aktualnych trendach i przemianach społecznych mających wpływ na strukturę społeczeństwa, a tym samym na dominującą problematykę poszczególnych grup społecznych.

W pierwszej części tego rozdziału analizie zostanie poddany współczesny model rodziny, który jest szczególnie znaczący dla naszej sfery działań, zarówno w zakresie pieczy zastępczej jak i wszelkich działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób.

W drugiej części opisana zostanie obecna struktura społeczeństwa, dominujące grupy wiekowe oraz prognozy.

2.1. Obraz współczesnej rodziny

W ostatnich latach zaobserwować można znaczące zmiany modelu życia rodzinnego. Jak wynika z badania CBOS (źródło: Komunikat z Badań Nr 22/2019 Rodzina – jej znaczenie i rozumienie) dominujące zmiany społeczno – kulturowe w zakresie życia małżeńsko – rodzinnego to:

- Wzrost liczby rozwodów;
- Odraczenie bądź niepodejmowanie decyzji o małżeństwie i prokreacji;
- Zwiększanie się liczby związków nieformalnych i liczby dzieci urodzonych w tych związkach.

Najbardziej aktualne dane dotyczące rodziny pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku., w którym zebrane w 2011 dane porównane zostały z rokiem 2002. Wg zebranych informacji liczba rodzin definiowanych jako małżeństwo z dziećmi sukcesywnie spada. Spadek dotyczył głównie rodzin zamieszkałych w miastach, natomiast na wsi odnotowano nieznaczny wzrost liczby małżeństw z dziećmi. Wzrosła natomiast liczba małżeństw bez dzieci oraz liczba rodzin niepełnych. Zmiana liczby poszczególnych typów rodzin wpłynęła na zróżnicowanie struktury rodzin.

Z porównania typów rodzin w latach 2002 i 2011 dokonanego w opracowaniu Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 wynikają następujące konkluzje:

- Zmniejszenie liczby par (związków małżeńskich i kohabitacyjnych) z dziećmi w stosunku do ogólnej liczby rodzin
- Wzrost odsetek par bez dzieci
- Wzrost liczby matek z dziećmi
- Zmniejszenie liczby rodzin wielodzietnych

Ponadto dla województwa łódzkiego charakterystyczny jest najmniejszy udział rodzin z dziećmi oraz najwyższy udział rodzin niepełnych – co czwarta rodzina to

samotny rodzic z dzieckiem. Dodatkowo w województwie tym występuje największy odsetek rodzin typu małżeństwa/ partnerzy bez dzieci.

Współczesne opracowania dotyczące rodziny wskazują również na rosnącą liczbę rozwodów. Jak wskazuje Agnieszka Zaborowska w opracowaniu „Rodzina a społeczeństwo” małżeństwo przestało być uznawane za społeczną normę. Postępująca deinstytucjonalizacja małżeństwa oznacza, że obecnie nie jest ono czymś obligatoryjnym, nie jest już traktowane jako naturalny etap w cyklu życia człowieka, lecz jako jedna z opcji, którą niekoniecznie trzeba wybrać.”

Głównie przyczyny odraczania decyzji o założeniu rodziny lub całkowita z tego rezygnacja związane są z warunkami ekonomicznymi i społecznymi współczesnej rodziny. Młodzi ludzie dłużej mieszkają w domu rodzinnym, gdyż wydłuża się etap kształcenia oraz wchodzenia na rynek pracy. Trudność w zdobyciu/ odłożeniu na własne mieszkanie oraz obawa przed brakiem ekonomicznej samodzielności powodują odkładanie planów wspólnego życia i posiadania potomstwa.

Autorka wspomnianego opracowania wskazuje na trendy dominujące w ewolucji współczesnych rodzin:

- Wzrost liczby rodzin niepełnych;
- Spadek liczby rodzin z dziećmi;
- Spadek liczby rodzin tworzonych na podstawie zawarcia związku małżeńskiego;
- Wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych;
- Spadek liczby gospodarstw wielodzietnych
- Opóźnienie opuszczania domu rodzinnego przez dorosłe dzieci;
- Opóźnienie tworzenia związków i rodzenia pierwszego dziecka;
- Spadek płodności;
- Deinstytucjonalizacja małżeństwa;

- Destabilizacja małżeństwa – rosnące ryzyko rozpadu związku małżeńskiego;
- Wzrost liczby rozwodów

Mimo licznych ewolucji rodzina ma nadal ogromne znaczenie w życiu człowieka, co potwierdziło badania CBOS, wg którego 87% badanych wskazało, że do pełni szczęścia człowiek potrzebuje rodziny. (źródło: Komunikat z Badań Nr 22/2019 Rodzina – jej znaczenie i rozumienie). Opisane wyżej zmiany w modelu życia rodzinnego wpływają bezpośrednio na rodzaj problemów, które dotyczą współczesną rodzinę.

2.2 Demograficzna struktura społeczeństwa

Jak wynika z danych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 województwo łódzkie, podobnie jak inne województwa, boryka się z problemem starzenia się społeczeństw. Wśród 25 najstarszych na świecie społeczeństw, aż 22 są z Europy (w tym Polska i inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej). Proces ten wpływa na niemal wszystkie sfery życia.

Województwo łódzkie charakteryzuje się bardzo trudną sytuacją demograficzną. Od 2010 r. liczba ludności w województwie spadła o ponad 76 tys. osób (3,0%), a tempo wyludniania się regionu jest jednym z najwyższych w kraju. Ponadto maleje liczba ludności miejskiej.

Województwo charakteryzuje się również znacznym odpływem ludności na skutek migracji (Łódzkie -0,9‰; Polska 0,1‰). Prognoza demograficzna wskazuje, że proces wyludniania się województwa będzie się pogłębiał i do 2030 r. liczba ludności regionu zmniejszy się o kolejne 5,2% (129 tys. osób), a jego tempo będzie jednym z najwyższych w Polsce. Województwo charakteryzuje się także niekorzystnymi

zmianami struktury wiekowej mieszkańców związanymi ze starzeniem się. Notuje się tu jeden z najniższych w kraju udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (16,9%; 14. miejsce w Polsce w 2018 r.) oraz najwyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym (23,7%; 1. miejsce), czego skutkiem jest najwyższa w kraju wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, wynosząca w 2018 r. 39,9 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (Polska 35,3).

Jak wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 Grupę osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, szczególnie narażonych na wielowymiarowe wykluczenie tworzą dzieci niepełnosprawne od urodzenia, wielotysięczna rzesza poszkodowanych dorosłych w wyniku ciężkich wypadków i urazów, ale przede wszystkim seniorzy obciążeni często wieloma chorobami przewlekłymi. Z uwagi na szybkie starzenie się społeczeństwa samotnych i niesprawnych osób starszych będzie przybywać. Pilnie potrzebne są programy pomagające najstarszym, najsłabszym oraz ich opiekunom. Brak wsparcia może prowadzić m.in. do zagrożenia dla zdrowia i życia oraz godności tych osób, eliminacji ich z życia społecznego.

3. Główne problemy mieszkańców powiatu

Poniższa diagnoza problemów, z jakimi borykają się na co dzień mieszkańcy powiatu oparta jest głównie na danych ilościowych i jakościowych przekazywanych przez instytucje wspierające dziecko i rodzinę (ocena zasobów pomocy społecznej, gminne i powiatowe programy i strategie). W większości dane dotyczyć będą ostatnich 5 lat, z naciskiem na rok 2019, jako źródło najbardziej aktualnych danych, w stosunku do momentu powstawania obecnego dokumentu (IV kwartał 2020 roku). Na początek warto przyjrzeć się dominującym powodom udzielania pomocy i wsparcia z zakresu pomocy społecznej, które z dużym prawdopodobieństwem

odzwierciedlają jednocześnie dominujące problemy w powiecie. Rozkład oraz kolejność problemów we wszystkich gminach jest podobny: dominuje ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie.

GŁÓWNE POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA - LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA ZE WZGLĘDU NA OKREŚLONĄ PRZYCZYNĘ	
UBÓSTWO	
GMINA BRZEZINY	67
GMINA ROGÓW	56
GMINA JEŻÓW	33
GMINA DMOSIN	50
MIASTO BRZEZINY	255
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
GMINA BRZEZINY	52
GMINA ROGÓW	26
GMINA JEŻÓW	36
GMINA DMOSIN	52
MIASTO BRZEZINY	166
BEZROBOCIE	
GMINA BRZEZINY	41
GMINA ROGÓW	28
GMINA JEŻÓW	17
GMINA DMOSIN	36
MIASTO BRZEZINY	115

Tab.6 – Główne powody przyznawania wsparcia z pomocy społecznej (źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019)

Liczba rodzin korzystających w 2019 roku z pomocy i wsparcia ze względu na ubóstwo wyniosła 461. Jest to najniższy wskaźnik od kilku lat. Dla porównania: w 2014 roku wartość ta wyniosła 841 rodzin. Od 4 lat z roku na rok maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na skutek ubóstwa, co może świadczyć o wzroście poziomu życia współczesnej rodziny.

Podobny trend można zaobserwować analizując dwa kolejne dominujące powody udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej tj. niepełnosprawność i bezrobocie. W obu przypadkach liczba rodzin korzystających z pomocy w tych obszarach zmalała od 2014 roku.

3.1. Ubóstwo i bezrobocie

We wszystkich gminach dominującym powodem przyznania pomocy jest ubóstwo. Problem ten jest ściśle powiązany ze zjawiskiem bezrobocia. Długotrwały brak pracy skutkuje zubożeniem rodziny i koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Poniższa tabela prezentuje ogólną liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych, z podziałem na płeć, w latach 2016 – 2019.

OSOBY BEZROBOTNE ZAREJESTROWANE			
Rok (stan na ostatni dzień miesiąca)	OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2016 rok	1232	530	702
2017 rok	890	372	518
2018 rok	800	366	434
2019 rok	803	388	415

Tab. 7 – Osoby bezrobotne zarejestrowane w powiecie brzezińskim w latach 2016 - 2019

Źródło: sprawozdania MRPiPS (<https://brzeziny.praca.gov.pl/mrPIP>)

Jak wynika z powyższych danych wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy przeważają mężczyźni. Natomiast od 2016 roku można zaobserwować pozytywny trend związany ze spadkiem ogólnej liczby osób bezrobotnych.

Na koniec 2019 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brzezinach wynosiła 803 osoby. Dokonując porównania z analogicznym okresem roku poprzedzającego, dostrzega się wzrost liczby bezrobotnych o 3 osoby tj. o 0,4%.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzezinach wynika, że największą część bezrobotnych – prawie jedną trzecią – stanowili robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz pracownicy usług i sprzedawcy. Relatywnie dużą grupę stanowią również technicy i inny średni personel (ok.17%).

Warto przyrzeć się również liczbie nowo zarejestrowanych bezrobotnych.

Rozpatrując tą wartość na przestrzeni lat 2016 – 2019 można zauważyć, że największa liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych przypadła na rok 2016 (337 osób). Od tego momentu liczba zaczęła dość znacząco spadać, by w 2018 roku osiągnąć najniższą wartość (214). Natomiast już po roku liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła do 234. Nadal jednak utrzymany jest malejący trend.

Na potrzeby naszej analizy wiążącej element bezrobocia ze zjawiskiem ubóstwa oraz trudną sytuacją socjalną, warto prześledzić, jak zmieniała się w ciągu ostatnich trzech lat liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji, w poszczególnych gminach.

LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI			
	2017	2018	2019
GMINA BRZEZINY	187	184	149
GMINA ROGÓW	188	160	116
GMINA JEŻÓW	138	124	165
GMINA DMOSIN	189	168	146
MIASTO BRZEZINY	569	443	460

Tab. 8 – Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji (Źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019)

Z powyższych danych wynika, że w trzech gminach: Brzeziny, Rogów i Dmosin w ciągu trzech ostatnich lat liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji znacząco się zmniejszyła. Zjawisko to wpisuje się w ogólny trend dominujący w woj. łódzkim, w którym zagrożenie ubóstwem zarówno relatywnym jak i zdefiniowanym ustawowo jest stosunkowo niskie i wciąż spada. (źródło: *Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020*).

LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ			
	2017	2018	2019
GMINA BRZYZINY	126	128	116
GMINA ROGÓW	136	112	133
GMINA JEŻÓW	87	81	172
GMINA DMOSIN	270	124	165
MIASTO BRZYZINY	515	499	490

Tab. 9 – Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (Źródło: *Ocena zasobów ludzkich 2019*)

Mniej widoczne zmiany związane są z liczbą rodzin korzystających z pomocy społecznej. Tutaj w latach 2017 – 2019 wahania nie były duże i nie przebiegały jednokierunkowo. W zasadzie tylko w przypadku Miasta Brzeziny liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej konsekwentnie malała z roku na rok. W pozostałych gminach zazwyczaj po roku spadku następował wzrost liczby rodzin. Jak widać z powyższych danych liczebność osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest wartością dosyć dynamiczną.

Warto przyjrzeć się również strukturze osób będących klientami pomocy społecznej, opierając się na danych dotyczących roku ubiegłego.

LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W PODZIALE NA WIEK I PŁEĆ WG LICZBY WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ W 2019 ROKU

	WIEK	OGÓLEM	KOBIETY	MEŻCZYŹNI
GMINA BRZYZINY	0-17	81	41	40
	Produkcyjny	92	41	51
	poprodukcyjny	20	14	6
GMINA DMOSIN	0-17	63	21	42
	Produkcyjny	108	47	61
	poprodukcyjny	33	27	6
GMINA JEŻÓW	0-17	58	37	21
	Produkcyjny	45	16	29
	poprodukcyjny	25	19	6
GMINA ROGÓW	0-17	51	25	26
	Produkcyjny	86	37	49
	poprodukcyjny	29	19	10
MIASTO BRZYZINY	0-17	181	91	90
	Produkcyjny	359	165	194
	poprodukcyjny	104	76	28

Tab. 10 – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2019 roku (Źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019)

Jeśli chodzi o zróżnicowanie płci wśród osób będących klientami pomocy społecznej to w poszczególnych gminach rozłożenie jest w miarę równe. Jedynie w gminie Jeżów i w Mieście Brzeziny widoczna jest niewielka przewaga kobiet jako beneficjentek pomocy społecznej. Natomiast, biorąc pod uwagę kryterium wieku, we wszystkich gminach oprócz gminy Jeżów, dominują osoby w wieku produkcyjnym. Warto prześledzić wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej, obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób korzystających z pomocy społecznej ogółem.

WSKAŹNIK BEZROBOCIA WŚRÓD BENEFICJENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ				
	2016	2017	2018	2019
M. Brzeziny	47	52	43	40
Gm. Brzeziny	49	44	43	43
Gm. Dmosin	50	47	38	31
Gm. Jeżów	42	32	32	15
Gm. Rogów	44	36	29	30

Tab. 11 – Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (Źródło: Ocena Zasobów Ludzkich 2019)

Jak wynika z tabeli nr 11 wskaźnik bezrobocia wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ostatnich 4 latach wykazywał tendencję malejącą. Szczególnie widoczny jest ten trend w gminie Jeżów oraz gminie Dmosin. Generalnie jednak z danych powyższych wyłania się dość optymistyczny obraz ukazujący coraz mniejszy odsetek osób bezrobotnych wśród klientów pomocy społecznej.

3.2. Problem przemocy i uzależnień w rodzinie

Problem przemocy oraz uzależnień w rodzinie dotyka duży odsetek rodzin, stanowiąc jedną z głównych przyczyn objęcia rodziny wsparciem społecznym. Na początek warto przeanalizować dane dotyczące całego kraju, związane z liczebnością zjawiska przemocy pod postacią znęcania się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną. Jak wynika z poniżej zaprezentowanych danych ogólna liczba ofiar przemocy domowej w latach 2013 – 2019 ulegała licznym wahaniom. Najniższa wartość przypadała na lata 2015 – 2016, natomiast rok 2019 zanotował znaczny wzrost przypadków, w porównaniu z ubiegłymi latami.

Wśród ofiar przemocy przeważają kobiety, ich liczba przekracza liczbę mężczyzn prawie czterokrotnie.

SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2013 – 2019							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną (Artykuł 207 KK)	22461	23215	19237	19615	21163	20572	22089
Kobiety	17535	18410	15219	15644	16905	16434	17456
do 16 lat	2	5	89	1198	1438	1434	1539
17-20 lat	1	1	41	635	703	673	662
21-24 lata	.	2	44	618	682	686	643
25-29 lat	2	4	75	910	1086	1062	1165
30-49 lat	11	16	392	5749	6694	6440	6915
50 lat i więcej	6	12	365	5454	6296	6129	6532
nieznany/nieustalony	17513	18370	14213	1080	6	10	.
Mężczyźni	4404	4575	3860	3955	4252	4134	4613
do 16 lat	6	2	104	1365	1593	1581	1780
17-20 lat	.	.	26	357	409	373	374
21-24 lata	.	2	13	230	235	218	232
25-29 lat	.	.	22	169	185	194	195
30-49 lat	1	.	42	505	561	529	628
50 lat i więcej	1	2	67	1035	1267	1237	1404
nieznany/nieustalony	4396	4569	3586	294	2	2	.
Płeć nieznaną	522	230	158	16	6	4	20
do 16 lat	.	.	1	5	6	4	19
17-20 lat
21-24 lata
25-29 lat
30-49 lat	.	.	.	1	.	.	.
50 lat i więcej	1
nieznany/nieustalony	522	230	157	10	.	.	.

Tab. 12 – Skala zjawiska przemocy domowej w latach 2013 - 2019 (Źródło: dane GUS – Ludność)

Statystyki ogólnopolskie odzwierciedlają rosnący problem przemocy w rodzinach na terenie naszego powiatu.

Z danych Komendy Powiatowej Policji zawartych w *Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu brzezińskiego w latach 2017 – 2019* wynika, że na terenie powiatu przeprowadzono łącznie **7917** interwencji w związku z przypadkami przemocy w rodzinie:

- rok 2017 – 2683 interwencje,

- rok 2018 – 2518 interwencji,

- rok 2019 – 2716 interwencji.

Jak widać, liczba ta w roku ubiegłym jest wyższa niż w latach wcześniejszych. Podobnie wygląda sytuacja liczby osób, wobec których wdrożono procedurę Niebieskiej karty. Na przestrzeni lat 2017 – 2019 sporządzono łącznie 81 Niebieskich Kart:

- rok 2017 – 30 kart,

- rok 2018 – 13 kart,

- rok 2019 – 38 kart.

Ponadto wobec 82 osób wszczęto procedurę z uwagi na podejrzenie, że stosują przemoc domową. Tutaj ponownie rok 2019 odnotowuje najwyższą od 3 lat wartość – 38 osób.

Ofiary różnych form przemocy są zazwyczaj beneficjentami pomocy społecznej.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące liczby osób, które korzystają z pomocy społecznej ze względu na problem przemocy. Jak wynika z poniższego zestawienia liczba tych osób ulegała w latach 2014 – 2019 licznym wahaniom, które uniemożliwiają wskazanie dominującego trendu. Można jedynie zaobserwować, że rok ubiegły odnotował jedną z wyższych wartości.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem przemocy						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat brzeziński	6	2	18	18	7	14

Tab.13. - liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem przemocy (źródło: stat.gov.pl)

Jeśli chodzi o problem uzależnienia od alkoholu dane statystyczne dla województwa łódzkiego nie napawają optymizmem.

Jak wynika z Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017 – 2020 województwo łódzkie lokuje się na **czwartym** miejscu w kraju pod względem liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych - wskaźnik ten wynosi dla naszego województwa 302, czyli jest wyższy o 28 osób w skali kraju.

Zjawiskiem dość powszechnym wśród mieszkańców województwa łódzkiego jest inicjacja alkoholowa w okresie niepełnoletności – przyznaje się do niej połowa badanych, przy czym kobiety zdecydowanie rzadziej niż mężczyźni (34,3% kobiet i 66,9% mężczyzn). Istotne informacje pojawiają się w odpowiedziach respondentów dotyczących zachowań ryzykownych związanych ze spożywaniem alkoholu, takich jak picie w miejscu pracy, picie przez kobiety w okresie ciąży, problemy życia rodzinnego. Do picia w miejscu pracy przynajmniej raz w życiu przyznała się prawie co czwarta badana osoba (22,6%), przy czym w samym mieście Łodzi odsetek ten jest zdecydowanie najwyższy - 28%. Picie alkoholu w miejscu pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy potwierdziło 8,5% badanych. Wśród kobiet, które były w ciąży, 13,8% zadeklarowało, że w okresie oczekiwania na dziecko co najmniej raz piły alkohol. Co piąty dorosły mieszkaniec województwa łódzkiego (20,0%) przyznał, że doświadczył w swojej najbliższej rodzinie trudnych sytuacji związanych z używaniem alkoholu, w przypadku 6,0% sytuacje takie miały miejsce w ostatnim roku przed badaniem.

W powiecie brzezińskim, jeśli chodzi o liczbę osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na uzależnienia, widoczna jest tendencja spadkowa. Od 2014 liczba takich osób zmalała z 94 do 68. Nie należy jednak wyciągać zbyt pochopnych wniosków o malejącym problemie przemocy oraz uzależnień. Przeciwnie, jak wynika z wielu opracowań socjologicznych, wyżej wymieniona problematyka przybiera na sile, zmieniając jednak swoją strukturę i dotykając coraz zamożniejsze grupy osób. Dlatego, choć liczba klientów pomocy społecznej szukających wsparcia

ze względu na problem przemocy i uzależnień może maleć, to ogółem liczba osób dotkniętych tego typu problemem stale rośnie.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem alkoholowy oraz narkomanię						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat brzeziński	94	82	98	87	80	68

Tab. 14 – liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem alkoholowy i narkomanię (źródło: stat.gov.pl)

3.3. Osamotnienie społeczne osób w podeszłym wieku

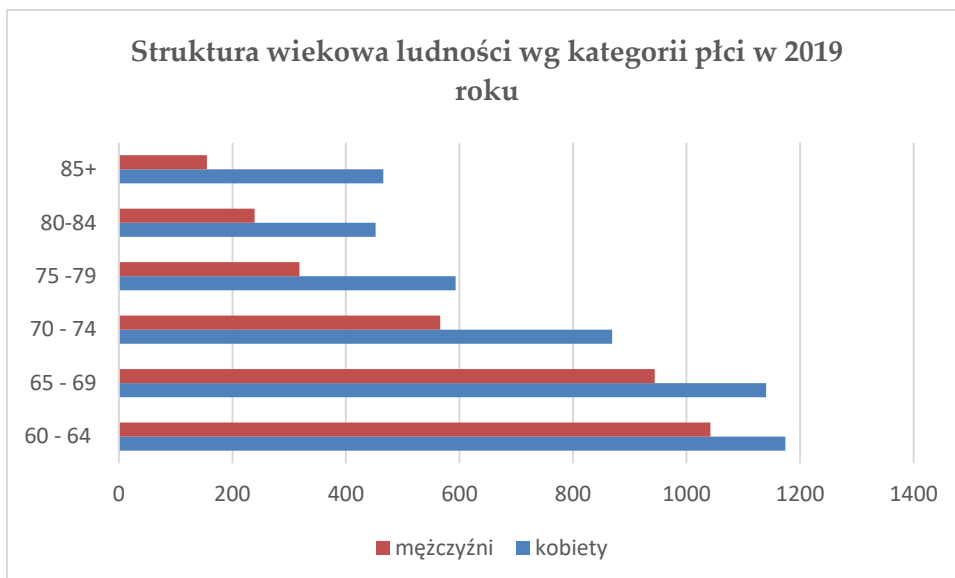
Analizując dane demograficzne z ostatnich lat nie sposób nie dostrzec dominującego trendu związanego ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to ściśle związane z wydłużeniem okresu trwania życia. Zauważalna jest również przewaga kobiet w grupie osób po 60 r.ż.

Wg danych z GUS liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym w powiecie brzezińskim dwukrotnie przewyższa liczbę mężczyzn.

LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POWIECIE BRZEZIŃSKIM						
Rok	2016		2017		2018	
	ogółem	w tym mężczyźni	ogółem	w tym mężczyźni	ogółem	w tym mężczyźni
Powiat brzeziński	6472	1991	6641	2082	6786	2160

Tab. 15: źródło: Bank Danych Lokalnych GUS (WWW.stat.gov.pl)

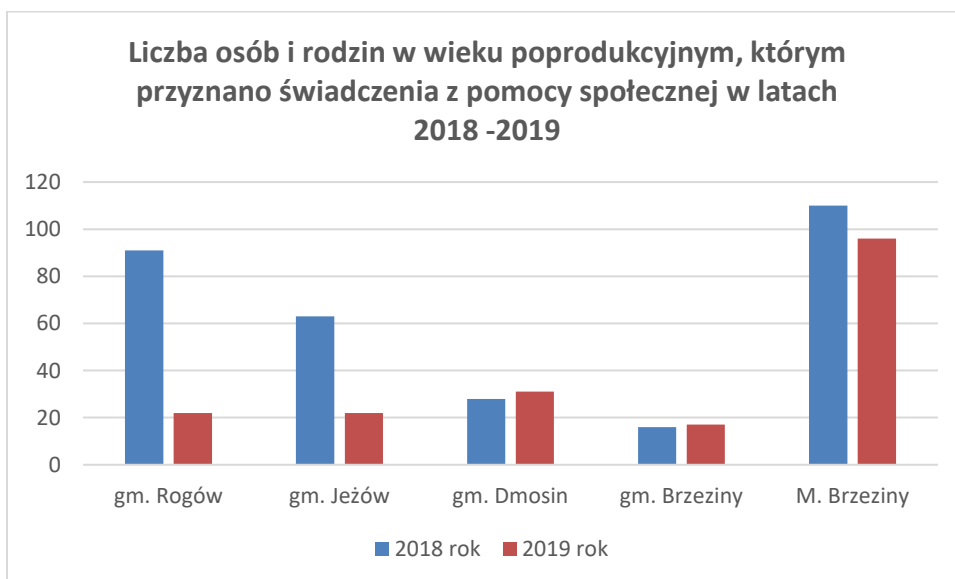
Z danych demograficznych dla powiatu brzezińskiego wynika, że 59,8% mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym, 17,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek nr 7 - Liczba mieszkańców powiatu brzezińskiego w wieku 60 – 64 lata (źródło: BDL)

Jak wyraźnie widać na powyższym wykresie w każdej kategorii wiekowej powyżej 60 r.ż. przeważają kobiety i przewaga ta rośnie wraz ze wzrostem wieku.

Analizując statystyki osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej dostrzec można w większości gmin tendencję spadkową. Jedynie w gminie Brzeziny i gminie Dmosin liczba ta w przeciągu ostatnich dwóch lat uległa nieznacznemu zwiększeniu.

Rysunek nr 8 - Liczba osób i rodzin w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w latach 2018 – 2019 (źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019)

Warto się też przyjrzeć statystykom dotyczącym liczby osób kierowanych przez gminy do Domów Pomocy Społecznej. W większości gmin zauważalny jest spadek liczby osób wymagających tego typu wsparcia środowiskowego. Wiązać się to może z dość wysokim kosztem utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej, który stanowi spore obciążenie dla członków rodziny.

Liczba osób kierowanych przez gminy do domu pomocy społecznej			
ROK	2017	2018	2019
M. Brzeziny	13	9	5
gm. Dmosin	0	1	1
gm. Brzeziny	5	1	3
gm. Jeżów	1	2	0
gm. Rogów	3	3	1

Tab.16 – liczba osób kierowanych przez gminy do dps-ów (źródło: dane własne)

3.4. Niepełnosprawność dzieci i osób dorosłych

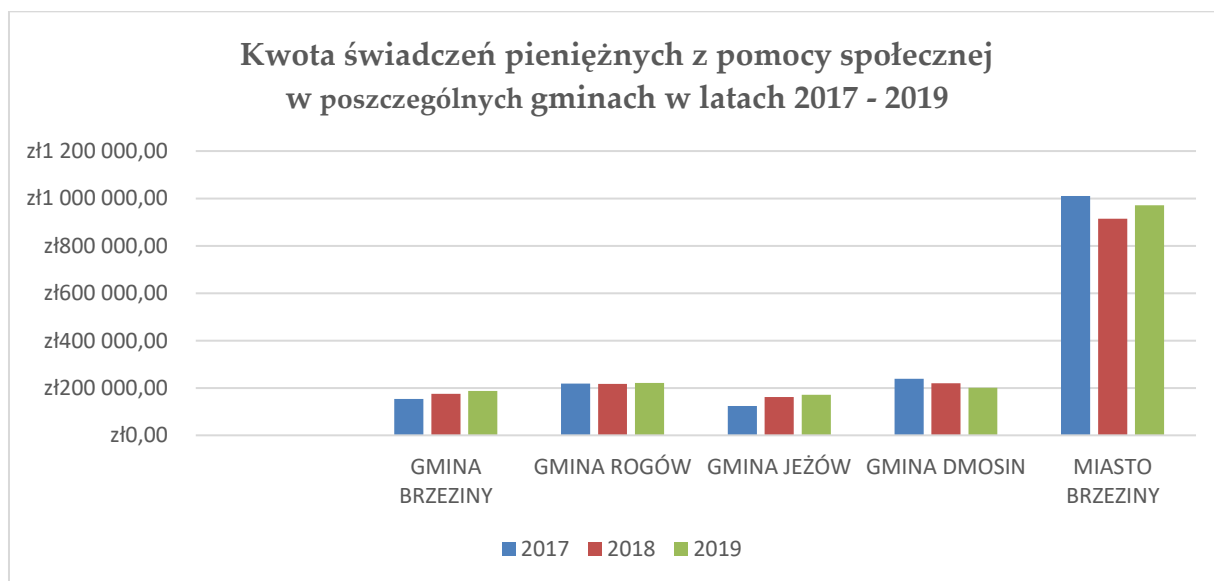
UWAGA: problem niepełnosprawności został szczegółowo opracowany w „Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2025”, który jest integralną częścią strategii.

4. Działania realizowane na rzecz rozwiązywania głównych problemów społecznych w powiecie brzezińskim:

4.1. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu ubóstwa i bezrobocia

4.1.1. Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne

W powiecie brzezińskim w 2019 roku 1435 osób korzystało ze wsparcia z pomocy społecznej ze względu na brak środków finansowych. Główne formy proponowanego wsparcia obejmują świadczenia pieniężne (m.in. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek z tytułu bezrobocia). Osoby potrzebujące mogą korzystać również ze świadczeń niepieniężnych, takich jak: posiłek, schronienie, ubranie.

Rysunek nr 9 – Kwoty świadczeń pieniężnych w poszczególnych gminach w l. 2017 - 2019

Jak wynika z powyższego wykresu największe wydatki w zakresie pomocy społecznej generuje Miasto Brzeziny, dalej Gmina Rogów i Gmina Dmosin, co związane jest bezpośrednio z liczebnością danych gmin. Jeśli chodzi o tendencje wzrostową lub spadkową na przestrzeni trzech lat Gmina Brzeziny i Gmina Jeźów

odnotowują niewielki wzrost wydatków. Gmina Dmosin jako jedyna wykazuje natomiast tendencję zniżkową.

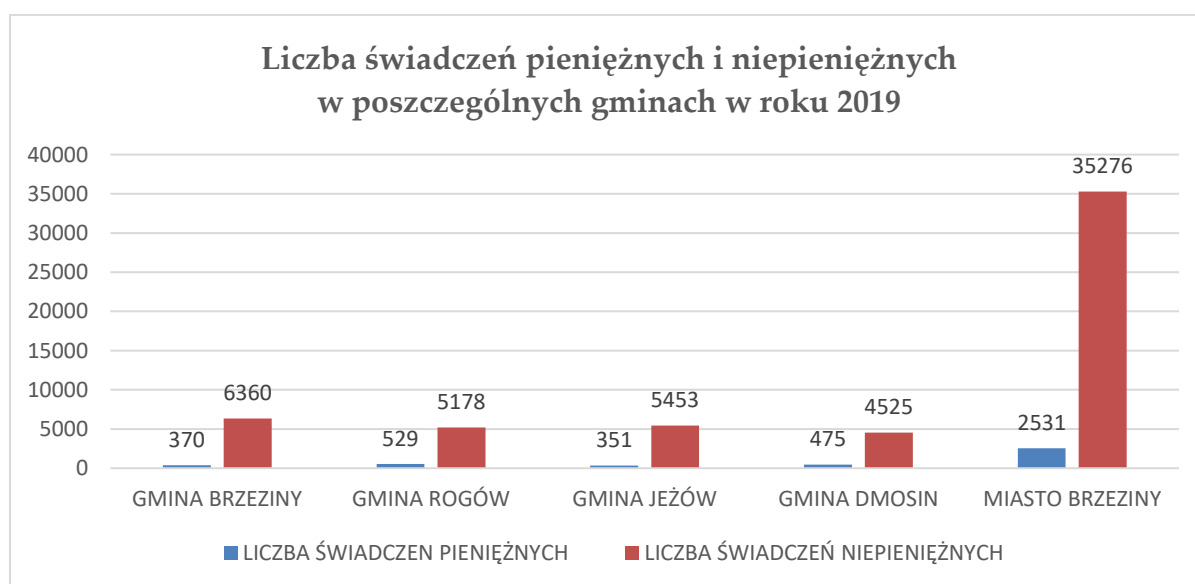
Warto przyrzeć się wskaźnikowi pracy socjalnej, który pokazuje stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do liczby rodzin osób, którym przyznano świadczenie. Wskaźniki powyżej 100% dotyczą sytuacji, w których liczba osób objętych pracą socjalną była większa od liczby osób, którym przyznano świadczenie. Sytuacja taka występowała we wszystkich gminach oprócz gminy Brzeziny. Jest to tendencja pozytywna, gdyż wskazuje na znaczenie wsparcia pozafinansowego.

WSKAŹNIK PRACY SOCJALNEJ*	
GMINA BRZEZINY	49.04 %
GMINA ROGÓW	143,01%
GMINA JEŻÓW	116,13 %
GMINA DMOSIN	139,98%
MIASTO BRZEZINY	139,60 %

Tab. 17 – wskaźnik pracy socjalnej w poszczególnych gminach na terenie powiatu brzezińskiego

*wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

Ten stan rzeczy znajduje potwierdzenie w kolejnych zestawieniach dotyczących liczby świadczeń pieniężnych i niepieniężnych udzielanych w 2019 roku.

Rysunek nr 10 – liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (źródło: Ocena zasobów ludzkich)

Analizując liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych na dziecko na przestrzeni ubiegłych 3 lat można dostrzec tendencję malejącą w korzystaniu z tej formy wsparcia. Może to świadczyć o poprawie kondycji finansowej rodzin. Jest to dobry symptom, nadal jednak liczba rodzin korzystających rokrocznie z pomocy społecznej jest duża.

Rysunek nr 11 – liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych na dziecko (źródło: Ocena zasobów ludzkich)

Jedną z przyczyn korzystania przez rodziny ze wsparcia z pomocy społecznej jest bezradność opiekuńczo – wychowawcza oraz w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego. Statystyki dotyczące niewydolności wychowawczej mogą przekładać się na rozwój pieczy zastępczej.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – 2019 rok	
GMINA BRZEZINY	18
GMINA ROGÓW	17
GMINA JEŻÓW	25

GMINA DMOSIN	7
MIASTO BRZEZINY	63

Tab.18 – liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej na skutek bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (źródło: Ocena zasobów ludzkich)

Trzeba jednak podkreślić, że prawie nigdy sama bezradność wychowawcza nie jest jedyną przyczyną ograniczenia władzy rodzicielskiej. Najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych są: bezradność rodziców naturalnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm rodziców, bezrobocie, niepełnosprawność, sieroctwo, długotrwała choroba. Nawarstwienie się tego typu problemów może doprowadzić do nieprawidłowości w sprawowaniu opieki rodzicielskiej. Poważne zaniedbania w tej materii skutkują umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. Dzieci przebywają w rodzinie zastępczej do czasu unormowania ich sytuacji rodzinnej. Jednakże w praktyce bardzo rzadko zdarza się powrót wychowanków do rodziny pochodzenia. Często rodzice biologiczni nie utrzymują kontaktów z dziećmi. Zdarza się również, że nieznane jest ich miejsce pobytu.

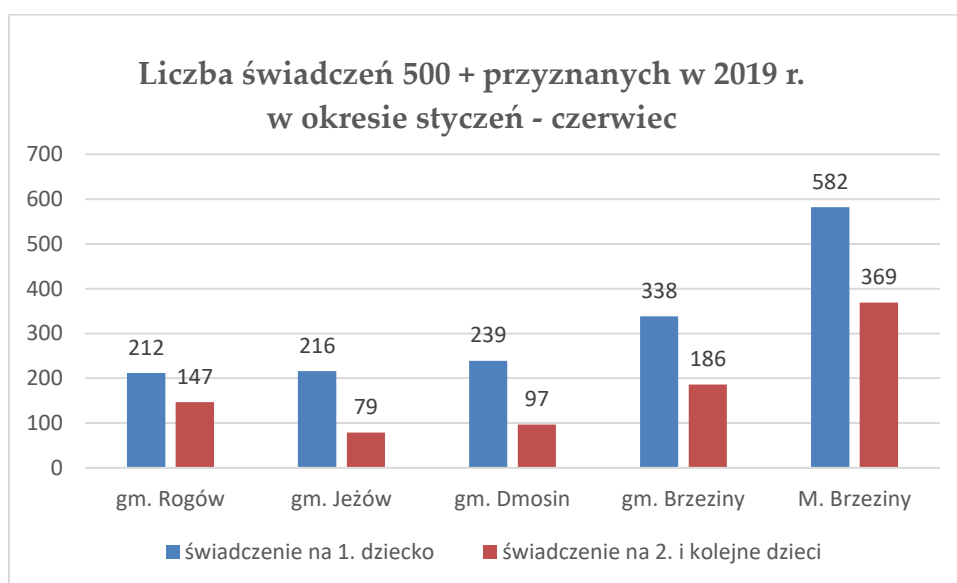
Analizując dane liczbowe dotyczące zawiązywanych rodzin zastępczych na przestrzeni ostatnich 6 lat trudno wskazać dominującą tendencję. Średnio w skali roku powstaje ok. 3 nowych rodzin zastępczych. W większości są to rodziny spokrewnione, powstałe na skutek życiowych okoliczności związanych ze śmiercią opiekuna lub porzuceniem dziecka. Nieco mniejsza jest liczba nowych rodzin zastępczych niezawodowych. Warto zwrócić uwagę na nieco mylące nazewnictwo: do rodzin niezawodowych wg wprowadzonej ustawą nomenklatury zaliczamy rodziny, w których może występować pokrewieństwo w linii bocznej. Będą to więc m.in. formy opieki na linii ciotka, wujek – siostrzeniec, siostrzenica. Tego typu rodzin powstaje coraz więcej, gdyż w sytuacji braku możliwości zapewnienia opieki rodzicielskiej szuka się opiekunów w pierwszej kolejności wśród bliższych i dalszych krewnych. Rodziny niezawodowe to również osoby, które biorą w pieczę zastępczą

obecnie dla siebie dzieci. Takich rodzin jest najmniej. W ostatnich 5 latach mieliśmy jedno zgłoszenie kandydatów, którzy uzyskali kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej.

Ostatnie lata to również pojawienie się nowych form wsparcia dla rodzin, w których wychowują się dzieci, takich jak Karta Dużej Rodziny czy świadczenie wychowawcze 500+.

Rysunek nr 12 – liczba rodzin posiadających KDR w powiecie brzezińskim (źródło: Bank Danych Lokalnych)

Rysunek nr 13 – Liczba świadczeń 500+ (źródło: Ocena zasobów ludzkich)

Jak wynika z powyższych danych liczba rodzin korzystających z opisanych powyżej świadczeń wzrasta z roku na rok.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła do katalogu wsparcia pomocy społecznej usługi asystenta rodziny.

WSPARCIE ASYSTENCKIE W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH W 2019 R.			
	LICZBA ASYSTENTÓW RODZIN	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH ASYSTENTĄ OPIEKĄ	
GMINA BRZĘZINY	1	2	
GMINA ROGÓW	2	5	
GMINA JEŻÓW	1	2	
GMINA DMOSIN	1	3	
MIASTO BRZĘZINY	2	14	
OGÓŁEM	7	26	

Tab.19 – Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dziecko (źródło: Ocena zasobów ludzkich)

Jak wynika z powyższych danych ta forma pomocy nie jest zbyt rozwinięta na terenie powiatu. Lokalne ośrodki pomocy społecznej zatrudniają średnio po jednym asystencie. Niewielka jest również liczba rodzin objętych opieką asystencką, biorąc pod uwagę ogólną liczbę rodzin korzystających z pracy socjalnej. Może to wynikać z niechęci samych rodzin do tego typu współpracy.

4.1.3. Współpraca lokalna na rzecz mieszkańców

Bardzo ważnym elementem lokalnej polityki społecznej jest współpraca między instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców powiatu. Powiat Brzeziński jak i Miasto Brzeziny realizują rokrocznie programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Zakres współpracy dotyczy takich obszarów jak: przeciwdziałanie patologiom społecznym i łagodzenie ich skutków, ochrony

zdrowia, pomocy społecznej, zapewniania mieszkańcom miasta aktywnych form spędzania wolnego czasu. W ramach otwartych konkursów ofert organizacje pozarządowe działające na terenie miasta i powiatu realizowały liczne zadania na rzecz mieszkańców, m.in.:

- Stowarzyszenie Grupa Kolarska Strefa Rowerowa: realizacja zadania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pt. „ Rowerem w sercu miasta”
- Stowarzyszenie Abstynencie Klubu Wzajemnej Pomocy VIOLA: realizacja zadania ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowia
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta: realizacja zadania pt. „ Współdziałanie w zakresie pomocy społecznej dotyczącej wspomagania bezdomnych i osób najuboższych (pomoc żywnościowa)”
- Stowarzyszenie INNI: zadanie w zakresie współpracy w zakresie polityki społecznej, współdziałania w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych
- Brzezińskie Stowarzyszenie Klub Seniora „Młodzi Duchem”: zadanie pt. „Wspieranie działań zmierzających do zapewnienia mieszkańcom miasta aktywnych form spędzania wolnego czasu”

4.2. Programy i działania na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy i uzależnień w rodzinie

Problem przemocy i uzależnień to zjawisko, które od lat dotyka rodziny, powodując ich rozpad lub niewłaściwe funkcjonowanie. Zjawisko to staje się również jednym z dominujących powodów przyznawania pomocy społecznej.

Rysunek nr 13 – Specyfikacja przyznania pomocy społecznej w powiecie brzezińskim – przemoc w rodzinie (źródło: Ocena zasobów Ludzkich 2019)

Rysunek nr 14 – Specyfikacja przyznania pomocy społecznej w powiecie brzezińskim – alkoholizm (źródło: Ocena zasobów Ludzkich 2019)

Rysunek 15 - Specyfikacja przyznania pomocy społecznej w powiecie brzezińskim – narkomania (źródło: Ocena zasobów Ludzkich 2019)

Jak wynika z powyższych danych najbardziej dominującym problemem jest uzależnienie od alkoholu, które stanowi przyczynek do objęcia dużej liczby klientów pomocy społecznej odpowiednim wsparciem. Liczba tych osób jest wciąż duża, choć od 2016 roku można zaobserwować systematyczny spadek. Niepokojąca jest natomiast sytuacja związana ze zjawiskiem narkomanii, które zyskuje na liczebności.

W każdej gminie w powiecie brzezińskim realizowany jest *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*. Dodatkowo niektóre gminy realizują programy przeciwdziałania narkomanii (gm. Jeżów). Prowadzona jest też pomoc o charakterze terapeutycznym i rehabilitacyjnym dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomoc psychospołeczna i prawna, a także profilaktyczna działalności informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii.

Ponadto w ramach Gminnych Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działają Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dodatkowo gmina Jeżów prowadzi Placówkę Wsparcia Dziennego pod nazwą „Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza Wsparcia Dziennego w Jeżowie”. Do placówki uczęszczało w 2018 roku 25 dzieci. (źródło: Raport o stanie gminy Jeżów za rok 2018)

W 2018 roku na terenie Gminy Rogów zostało przeprowadzone badanie - Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Działania badawcze miały na celu min. zidentyfikowanie problemów dotyczących uzależnień w różnych grupach wiekowych, określenie skali oraz zakresu skutków występujących problemów. Badania, które miały charakter ankietowy i zostały przeprowadzone w różnych grupach wiekowych uwzględniały problem alkoholowy, nikotynowy, narkotykowy, dopalaczy, przemocy, uzależnień behawioralnych oraz inne problemy społeczne.

W gminie Dmosin w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Dmosin na rok 2017 – 2019 sfinansowano przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych dla uczniów Szkoły Podstawowej w Dmosinie oraz uczniów Szkoły Podstawowej w Kołacinie. Łącznie z zajęć profilaktycznych skorzystało 140 uczniów.

W ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano działalność Świetlicy Środowiskowo – Terapeutycznej „Świetlik” oraz dożywianie dzieci pochodzących z rodzin objętych problemem alkoholowym.

W ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii przeprowadzono m.in. program profilaktyczny „Debata o dopalaczach” oraz happening „Młodość wolna od papierosów, alkoholu i narkotyków”.

4.2.1. Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej

Punkt Interwencji Kryzysowej, działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, udziela poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez psychologa, pracownika socjalnego, pedagoga oraz instruktora terapii uzależnień. Możliwość umówienia spotkania jest zawsze indywidualnie dostosowywana do klienta, aby umożliwić jak najskuteczniejszą pomoc. Oferta skierowana jest do mieszkańców powiatu brzezińskiego. Spotkania odbywają się w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach.

W uzasadnionych przypadkach specjaliści udają się do miejsca zamieszkania interesantów.

Ewidencjonowanie poradnictwa odbywa się za pomocą „Formularza udzielonej pomocy”, a w razie deklaracji klienta o chęci korzystania z kolejnego wsparcia członkowie Punktu Interwencji Kryzysowej przygotowują „Plan dalszej pomocy”, stanowiący część składową ww. formularza. W uzasadnionych przypadkach w pomoc zaangażowane są także inne osoby wspierające, pracujące w instytucjach powiązanych z klientem lub mogących udzielić rzetelnej informacji nt. działań jakimi dysponują i mogą wesprzeć osoby zainteresowane. W przypadku braku możliwości udzielenia pomocy w ramach Punktu interesanci otrzymują informacje o miejscach i specjalistach, mogących udzielić im dalszego wsparcia.

Informator zawierający spis miejsc i specjalistów wraz z opisem ich działalności oraz możliwych form kontaktu z tymi jednostkami (adresy, numery telefonu, e-maile, strony internetowe) był dostępny dla wszystkich klientów Powiatowego Centrum.

Pisemną informację o działaniu Punktu oraz dane kontaktowe otrzymały również osoby, wobec których sporządzono „Niebieską Kartę”- w 2018 roku wpłynęło 13 Kart, zaś w 2019 roku – 23 Karty.

W ubiegłych dwóch latach psycholog udzielił 46 konsultacji, pracownik socjalny 5 porad, pedagog/ instruktor terapii uzależnień – 3 porady.

W siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach odbyły się szkolenia: „Praca z trudnym klientem” oraz " Jak pracować z osobą stosującą

przemoc w rodzinie", skierowane do specjalistów z terenu powiatu brzezińskiego-pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Domów Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Wzięło w nich udział łącznie 28 osób.

Wśród pracowników OPS-ów oraz Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przeprowadzona została ankieta dotycząca czynników sprzyjających oraz utrudniających udzielanie skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Jako czynniki sprzyjające wskazane zostały:

- poprawa sytuacji zawodowej i materialnej rodzin
- wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
- doświadczenie służb w pracy z ofiarami przemocy rodzinie oraz członkami rodzin
- podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- spotkania i akcje informacyjne, działania profilaktyczne/edukacja społeczeństwa nt. zjawiska przemocy w rodzinie
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na terenie gminy
- procedura "Niebieskiej Karty" i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego
- wysokie kompetencje kadry pomocy społecznej
- dobra współpraca interdyscyplinarna pomiędzy instytucjami
- możliwość aplikowania o środki na działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w ramach programów rządowych i resortowych
- funkcjonujące rozwiązania prawne
- otwartość osób dotkniętym przemocą na korzystanie z pomocy
- działalność Punktu Interwencji Kryzysowej
- dobra znajomość środowiska przez służby pomocowe
- świadomość problemu wśród społeczności lokalnej
- izolowanie ofiar od sprawców na podstawie odrębnych przepisów

Jako czynniki niesprzyjające udzielaniu skutecznej pomocy wskazano:

- niski poziom świadomości, stereotypy, przyzwolenie na przemoc
- zamknięte środowisko, lęk przed sprawcą, poczucie wstydu przed ujawnieniem problemu
- niechęć ofiar/ sprawców do współpracy, rezygnacja z proponowanych form pomocy
- przewlekłość procedur/opieszałość sądów/ luki w systemie prawnym
- brak współpracy sądów i prokuratury z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej
- obciążenie pracowników instytucji pomocowych, braki kadrowe
- mała liczba szkoleń specjalistycznych, brak odpowiednio wykwalifikowanej kadry
- niewystarczające fundusze
- słaba współpraca interdyscyplinarna pomiędzy instytucjami, słaby przepływ informacji między służbami
- brak realizacji oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
- powiązanie przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym
- bezrobocie, ubóstwo, zależność finansowa ofiary od sprawcy
- poczucie bezkarności wśród sprawców, brak skutecznych narzędzi
- wypalenie zawodowe osób pracujących w jednostkach pomocowych

Specjaliści pracujący w Ośrodkach Pomocy Społecznej przyznają, że pomimo wzrostu społecznej świadomości dotyczącej zjawiska przemocy, nadal powszechna jest niechęć do współpracy w rozwiązywaniu problemów przemocowych w rodzinie, a oferowana pomoc specjalistów odbierana jako zbyt duża ingerencja osób obcych w system rodzinny.

Do 6 Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu rozdystrybuowane zostały

ulotki informujące o lokalnych punktach pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem

W latach ubiegłych nie był realizowany program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, ani program psychologiczno- terapeutyczny dla sprawców przemocy w rodzinie. Powodem była niemożność zrekrutowania prowadzących, których kwalifikacje byłyby zgodne z §9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r., poz. 259).

4.12 Realizacja Powiatowego Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2017 - 2020

W ramach „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą” w latach ubiegłych podjęto działania mające na celu zwiększenie poziomu wiedzy na temat prawidłowych metod wychowawczych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie aktywnie włączyło się w wojewódzką kampanię społeczną pn. *"Pomóżmy dziecku z FASD- zapalmy czerwoną lampkę"*, realizowaną przez Samorząd Województwa Łódzkiego- Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi. W konferencji inauguracyjnej wzięli udział pracownicy PCPR, a materiały informacyjne w postaci ulotek dostępne były w siedzibie

Centrum. Na tablicy ogłoszeń zostały wyeksponowane treści dotyczące problematyki FASD. Psycholog PCPR brał udział w dwudniowym szkoleniu: "Wpływ traumy wczesnodziecięcej na rozwój dziecka. Lecząca rola dorosłych", również organizowanego przez RCPS w Łodzi.

W siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przeprowadzone zostały dwa szkolenia dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka na terenie powiatu, pn. *Opieka terapeutyczna- budowa bezpiecznej bazy*" oraz *"Dzieci w cyberprzestrzeni- co trzeba wiedzieć."*

Na zaproszenie Fundacji Wsparcia i Rozwoju Rodziny "Zielone Wzgórze" pracownicy PCPR oraz osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dziećmi mogli uczestniczyć w spotkaniu edukacyjnym pt. *"Jak budować więź z dzieckiem po trudnych doświadczeniach"*.

W siedzibie Centrum dostępne był informator nt. skutecznych metod wychowawczych: *"Cechy skutecznej komunikacji. Oddziaływania wychowawcze- motywacja, karanie i postawa konsekwentna,,* oraz materiały informacyjne dotyczące problematyki FASD.

Ponadto przygotowany został informator nt. skutecznych metod wychowawczych: *"Cechy skutecznej komunikacji. Oddziaływania wychowawcze- motywacja, karanie i postawa konsekwentna"*, który został wysłany do 13 rodzin zastępczych z terenu powiatu. Dostępne były również egzemplarze dla osób zainteresowanych w siedzibie Centrum.

4.3 Działania na rzecz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej - rozwój pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego na mocy zarządzenia Starosty Brzezińskiego nr 21/2011 z dnia 21 grudnia 2011 r.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Okres pobytu w pieczy to czas pracy z rodziną, w kierunku umożliwienia powrotu dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątek stanowi przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej zawodowej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na podstawie: orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Pieczka zastępcza na terenie powiatu brzezińskiego jest sprawowana wyłącznie w formie rodzinnej.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

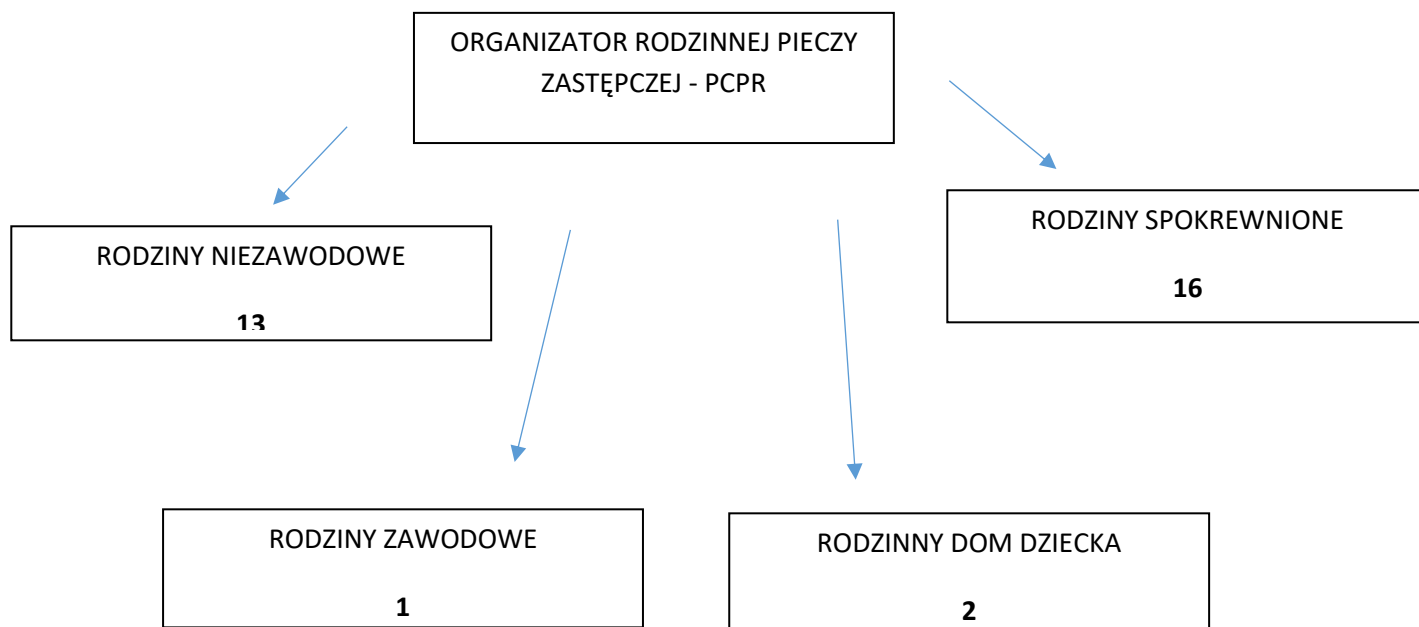
Pobyt w rodzinie zastępczej jest za założenia formą tymczasową. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie

pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań. Rodzice nadal korzystają z praw cywilnych, spoczywa na nich obowiązek alimentacyjny, zachowują też prawo do kontaktu.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

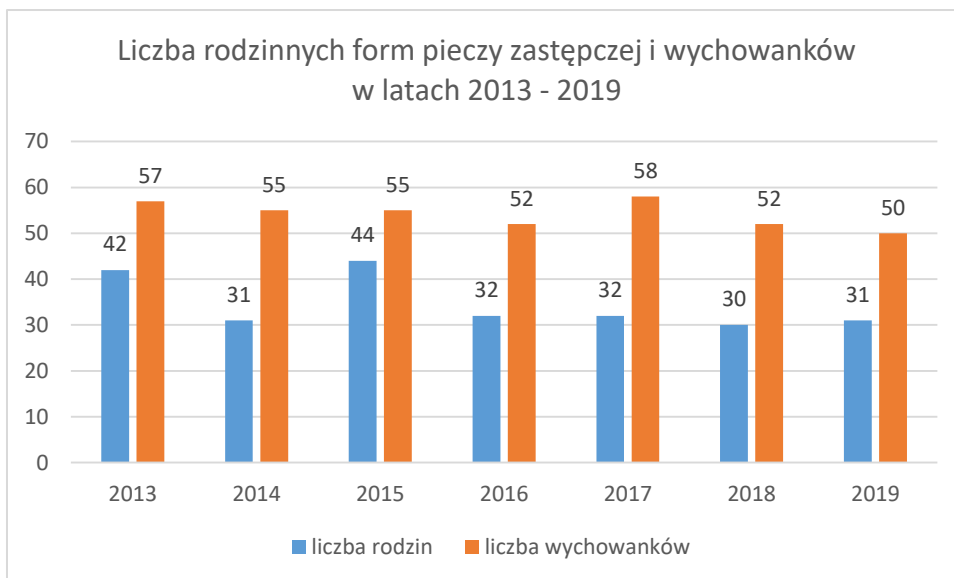
W powiecie brzezińskim w 2019 roku funkcjonowało **30** rodzin zastępczych oraz **dwa** rodzinne domy dziecka. Wśród tej liczby przeważały rodziny zastępcze spokrewnione (16) i rodziny zastępcze niezawodowe (13).

Rysunek nr 14 – struktura rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim w 2019 roku - stan na 31.12.2019 r. (źródło: dane własne)

W dwóch rodzinnych domach dziecka przebywało na przestrzeni ubiegłego roku 14 wychowanków. Było to osoby w wieku od 3 lat do 22 lat.

W latach 2013 – 2019 liczba rodzinnych form pieczy zastępczej utrzymywała się na podobnym poziomie, z wyraźną jednak tendencją spadkową od 2016 roku. Natomiast liczba wychowanków podlegała nieznacznym zmianom wahając się od 50 do 58. Ze względu na niewielkie zmiany w liczebności trudno wskazać jednoznaczny trend.

Rysunek nr 15- liczba rodzin zastępczych i wychowanków (stan na ostatni dzień danego roku)
(źródło: dane własne)

Poniższa tabela przedstawia strukturę wiekową dzieci przebywających w pieczy zastępczej w 2019 roku.

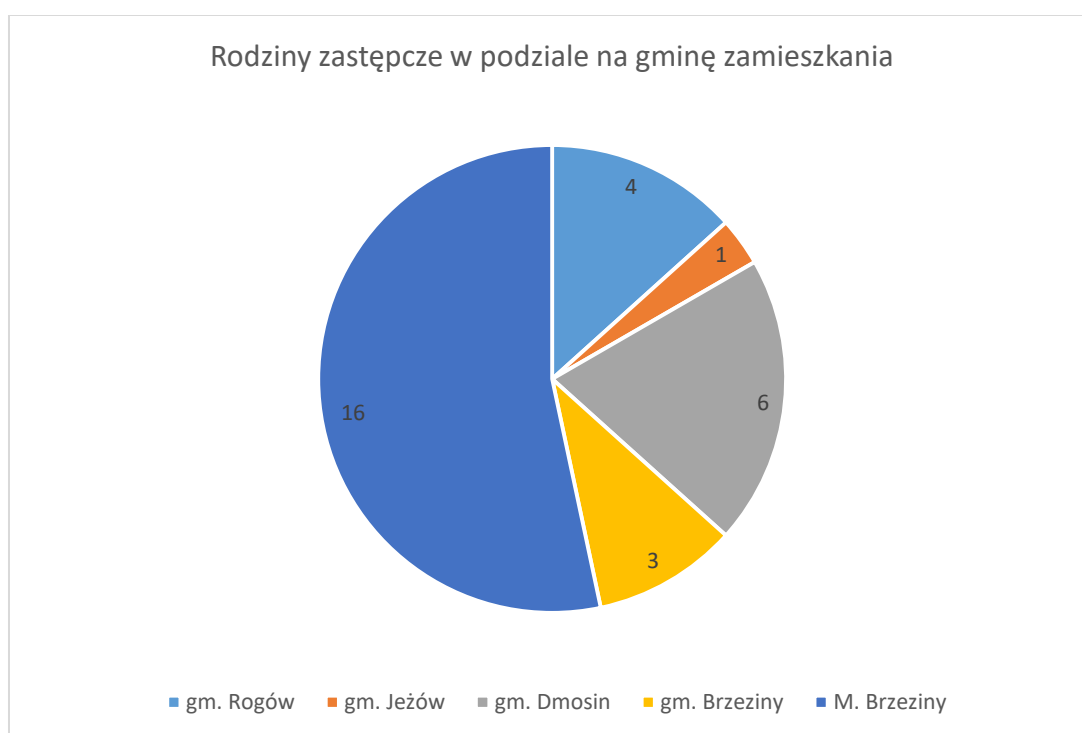
WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH	
PRZEDZIAŁ WIEKOWY	LICZBA WYCHOWANKÓW
0 – 3 LATA	4
OD 4 LAT DO 12 ROKU ŻYCIA	20
13 – 17 LAT	13
18 LAT I POWYŻEJ	17

Tab. 20 – Struktura wiekowa dzieci przebywających w pieczy zastępczej w 2019 roku
(źródło: dane własne)

Jak wynika z powyższego zestawienia dominującą grupę stanowili wychowankowie w przedziale wiekowym 4 – 12 lat. Drugą co do liczebności grupą byli pełnoletni wychowankowie. Ich duża liczba wynika z możliwości, jakie oferuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stosownie do art. 37 ust. 2 ustawy

osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, pod warunkiem kontynuowania nauki. Większość pełnoletnich wychowanków wybiera tę możliwość, gdyż preferują optymalnie najdłuższy czas pobytu w rodzinie zastępczej, co może stanowić dowód na to, że piecza zastępcza spełnia swoją funkcję.

Jeśli chodzi o miejsce zamieszkania rodzin zastępczych, większość z nich przebywa na terenie Miasta Brzeziny. W następnej kolejności jest gmina Dmosin z pięcioma rodzinami i jednym rodzinnym domem dziecka. Na terenie pozostałych gmin w 2019 roku funkcjonowało 8 rodzin: 3 rodziny, 1 RDD – gm. Rogów, 3 rodziny – gm. Brzeziny i 1 rodzina – gm. Jeżów.

Rysunek nr 16 – rodziny zastępcze w podziale na gminę zamieszkania – stan na 31.12.2019 (źródło: dane własne)

Jak wspomniano powyżej, trudno wskazać dominujący trend w obszarze ruchu rodzin zastępczych. W ciągu ostatnich 6 lat liczba rodzinnych form pieczy zastępczej wahała się od 44 do 30, zaś liczba przebywających w pieczy wychowanków od 50 do 58. Aby zilustrować zmiany w liczebności rodzinnych form pieczy zastępczej na przestrzeni jednego roku poniżej prezentujemy przykład ubiegłych 12 miesięcy.

RUCH RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2019 ROKU

W 2019 roku zawiązały się **dwie** nowe rodziny zastępcze niezawodowe. W każdej z nich wychowuje się jedno dziecko. Rodziny te zamieszkują gminę Brzeziny i gminę Rogów.

Powodami umieszczeń dzieci w nowych rodzinach zastępczych były: niewydolność wychowawcza rodziców, problem alkoholowy, porzucenie dziecka.

Ubiegły rok to udany czas pod względem adopcji. Dzięki szybkiemu uregulowaniu sytuacji prawnej dziecka udało się doprowadzić do adopcji małoletniego, przebywającego dotychczas w rodzinnym domu dziecka.

Ruch rodzin zastępczych i wychowanków w 2019 roku obrazuje poniższa tabela

TYP RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZJ	NOWOPOWSTAŁE RODZINY	ROZWIĄZANE RODZINY	NOWI WYCHOWANKOWIE	WYCHOWANKOWIE OPUSZCZAJĄCY PIECZĘ
spokrewnione	0	1	0	2
niezawodowe	2	0	2	1
zawodowe	0	0	0	0
rodzinny dom dziecka	0	0	0	1

OGÓŁEM	2	1	2	4
---------------	----------	----------	----------	----------

Tab. 21 – ruch rodzin zastępczych (źródło: dane własne)

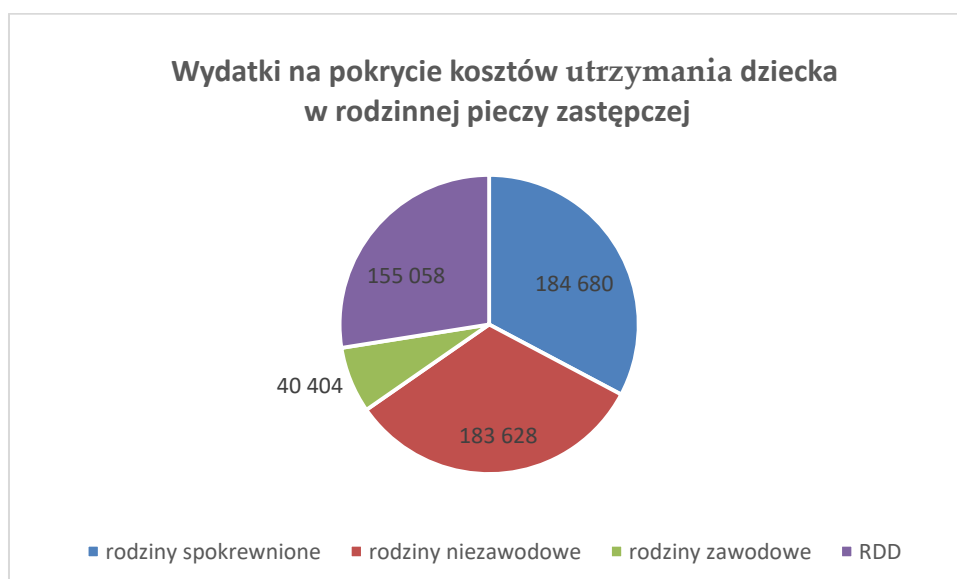
Jak wynika z powyższych danych w roku ubiegłym pieczę zastępczą opuściło 4 wychowanków: troje z nich to osoby pełnoletnie, jedna to wychowanek, który trafił do rodziny adopcyjnej.

3.1. Obligatoryjne i fakultatywne formy pomocy pieniężnej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gwarantuje rodzinom zastępczym wsparcie finansowe, zarówno w postaci świadczeń obligatoryjnych, jak i fakultatywnych.

Stosownie do art. 80 ustawy rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- 1) 694 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej
- 2) 1052 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Mimo że rodziny zastępcze spokrewnione otrzymują niższą kwotę świadczenia od pozostałych typów rodzin zastępczych, generują największe koszty, ze względu na dużą liczebność umieszczonych w nich wychowanków. W drugiej kolejności są rodzinne domy dziecka, w których maksymalnie może wychowywać się 16 dzieci. Najmniejszy koszt to wydatki dla rodziny zawodowej. Ponieważ pojedynczy miesięczny koszt utrzymania w rodzinach niezawodowych i zawodowych jest taki sam, wysokość poniesionych wydatków na utrzymanie dzieci w tych formach pieczy jest zależny jedynie od liczby wychowanków.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła również obszerny katalog **świadczeń dodatkowych**:

- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego,
- świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu,
- zatrudnianie w rodzinach zastępczych zawodowych lub niezawodowych osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- dofinansowanie do wycieczki poza miejscem zamieszkania dziecka,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.

Większość z nich ma charakter fakultatywny, choć w przypadku rodzin zawodowych z określoną liczbą dzieci oraz rodzinnych domów dziecka przyznawanie w/w pomocy jest obowiązkowe.

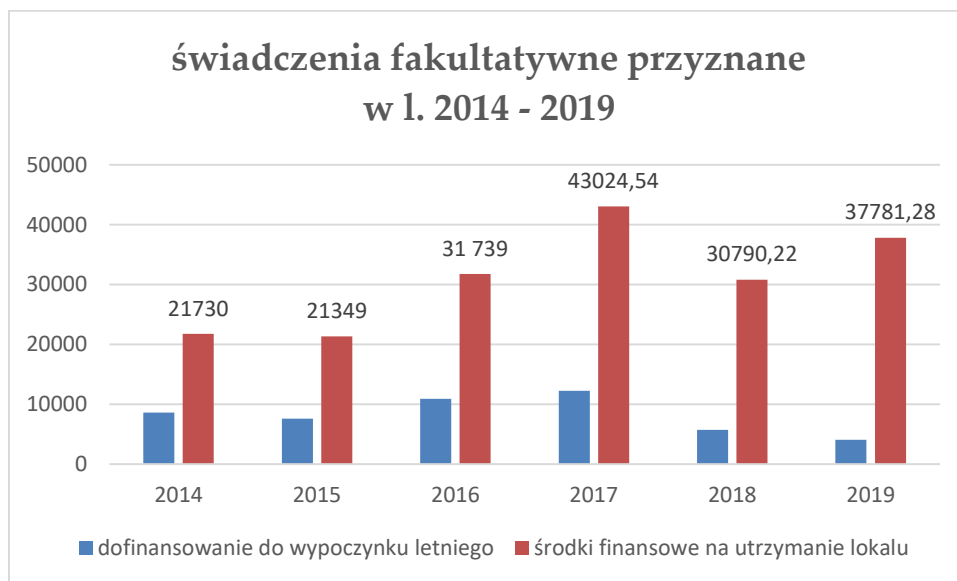
Rodziny zastępcze chętnie korzystają z możliwości dodatkowego wsparcia finansowego. Poniższa tabela obrazuje wydatki na świadczenia dodatkowe w roku ubiegłym.

Lp.	Forma pomocy dodatkowej	Kwota świadczeń
1.	świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	3 209,30 zł
2.	dofinansowanie do wypoczynku	4 034 zł
3.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego	37 781,28 zł
4.	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.	5 800 zł
5.	zatrudnienie osoby do pomocy	48 950,88 zł

Tab. 22 – formy pomocy dodatkowej dla rodzinnej pieczy zastępczej przyznane w 2019 roku (źródło: dane własne)

Jak wynika z powyższej tabeli największe wydatki dotyczyły form pomocy zarezerwowanej jedynie dla rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka,

tj. możliwości zatrudnienia osoby do pomocy oraz dofinansowania do utrzymania domu. Dużą popularnością cieszy się również dofinansowanie do wypoczynku, z którego mogą korzystać wszystkie rodziny zastępcze. Dla porównania warto prześledzić koszty związane z wydatkami w ramach dwóch najbardziej popularnych form pomocy dodatkowej w ostatnich 5 latach.

Rysunek nr 18 – środki fakultatywne przyznawane w latach 2014 – 2019 (źródło: dane własne)

Jak wynika z powyższego wykresu w ubiegłym roku kwota wydatków na utrzymanie lokalu wzrosła w porównaniu do 2018 roku, zaś kwota środków na dofinansowanie wypoczynku letniego nieznacznie zmalała. W ujęciu 5- letnim można uznać 2019 rok za okres dużych wydatków w ramach pomocy fakultatywnej.

4.3.1. Wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

Na mocy art. 85 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2000 zł miesięcznie. Mając na względzie specyfikę pracy rodziny zastępczej, wymagającej całodobowej dyspozycji, ogromnej odpowiedzialności oraz zaangażowania w sprawowanie pieczy nad

wychowankami pozbawionymi opieki rodzicielskiej, uznano za zasadne podniesienie kwoty wynagrodzeń.

Dlatego kolejno w latach 2017 i 2018 podjęte zostały uchwały o podwyższeniu wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Od czerwca 2018 roku na mocy Uchwały nr LXIV/260/10 rodziny zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymują następujące kwoty wynagrodzeń:

Typ rodzinnej pieczy	Kwota wynagrodzenia obowiązująca do 31 maja 2018 r.	Kwota obowiązująca od 1 czerwca 2018 r.
Rodzinne domy dziecka	2.600 zł	3.000 zł
Zawodowe rodziny zastępcze	2.400 zł	2.600 zł

Tab. 23 – Kwoty wynagrodzeń dla rodzin zastępczych (źródło: dane własne)

Na terenie powiatu brzezińskiego od kilku lat funkcjonuje 1 zawodowa rodzina zastępcza, w której przebywa 3 wychowanków. Zgodnie z treścią art. 56 ustawy umowa o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej zawierana jest w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, określonego w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

Łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka w 2019 roku wyniosła **128 546,50 zł**.

	Liczba Rodzinnych form pieczy zastępczej	Kwota wynagrodzeń wypłaconych w 2019 roku	Średnia liczba wychowanków w przeciągu roku 2019
Rodziny zawodowe	1	42.384,10 zł	3

Rodzinny dom dziecka	2	86.162,40 zł	12
-----------------------------	---	--------------	----

Tab. 24 – kwoty wypłaconych wynagrodzeń w rodzinnych formach pieczy zastępczej (źródło: dane własne)

4.3.2. Dodatkowe formy finansowania pieczy zastępczej - dofinansowanie z gminy

Stosownie do zapisów nowej ustawy do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki za jego pobyt w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu w pieczy zastępczej 30% wydatków,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu w pieczy zastępczej.

Zapis ten dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 roku.

Od tego czasu w rodzinach zastępczych umieszczono 30 nowych wychowanków.

z czego 18 pochodziło z terenu gminy Miasto Brzeziny, 6 z terenu gminy Brzeziny, 4 z terenu gminy Rogów, a 2 z terenu gminy Dmosin. Tabela poniżej obrazuje kwotę przekazanych w 2019 roku dotacji.

Gmina	Kwota przekazanej dotacji w 2019 r.	Ilość wychowanków z terenu gminy
Miasto Brzeziny	133.877,99 zł	18
Gmina Rogów	1.893,60 zł	1
Gmina Dmosin	31.269,16 zł	2
Gmina Brzeziny	67.781,73 zł	7

Gmina Jeżów	1.138,81 zł	1
-------------	-------------	---

Tab. 25 – Dotacje z gmin (źródło: dane własne)

4.3.3. Realizacja porozumień między powiatami

W wyniku różnych okoliczności życiowych niektórzy wychowankowie z terenu powiatu brzezińskiego, pozbawieni opieki rodzicielskiej trafiają do rodzin zastępczych na terenach innych powiatów.

W latach ubiegłych powiat brzeziński realizował cztery porozumienia w sprawie wydatków ponoszonych z tytułu pobytu 4 dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów: dwa z Miastem Łódź, jedno z powiatem zawierciańskim oraz jedno z powiatem łódzkim wschodnim.

W rodzinach zastępczych na terenie powiatu brzezińskiego przebywają również wychowankowie z terenu innych powiatów. Poniższa tabela przedstawia liczbę wychowanków spoza powiatu.

LP.	GMINA POCHODZENIA WYCHOWANKA	LICZBA WYCHOWANKÓW
1.	Miasto Łódź	7
2.	Powiat łódzki wschodni	1
3.	Powiat gostyniński	1
4.	Miasto Tarnów	2
5.	Powiat kartuski	1
6.	Powiat zgierski	1
7.	Powiat skierniewicki	1

Tab. 26 – Wychowankowie spoza terenu powiatu – stan na 31.12. 2019 r. (źródło: dane własne)

4.3.4. Realizacja programów ministerialnych wspierających finansowo rodziny zastępcze

Realizacja programu „Dobry start” 300+

Od 2018 r. stosownie do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach realizowało przyznawanie świadczeń dla wychowanków rodzin zastępczych, spełniających kryteria zawarte w rozporządzeniu.

Do PCPR-u wpłynęło w tym czasie **73** wniosków o przyznanie świadczenia: 39 wniosków w 2018 roku i 34 wnioski w 2019 roku. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Poniższa tabela obrazuje liczbę wypłaconych świadczeń, zależnie od typu rodzinnej formy pieczy zastępczej.

Lp.	Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba przyznanych świadczeń	Kwota przyznanych świadczeń
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	34	10 200 zł
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	22	6 600 zł
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	1	300 zł
4.	Rodzinny dom dziecka	12	3 600 zł
5.	Wychowankowie pieczy zastępczej	4	1 200 zł
	OGÓŁEM	73	21 900 zł

Tab.27 – świadczenia Dobry start

Dodatek wychowawczy 500+

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach wypłaca również świadczenie wychowawcze 500+ na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej.

W roku ubiegłym jednostka otrzymała z budżetu państwa dotację na sfinansowanie dodatku wychowawczego dla dzieci w pieczy zastępczej w wysokości **218 641,65 zł**. Z tego 216 476,88 zł zostało przekazane na wypłatę świadczeń, a 2 164,77 zł na koszty obsługi. Przez cały rok realizacji wypłacono **434** dodatki dla 23 rodzin i 2 rodzinnych domów dziecka.

Dane liczbowe dotyczące korzystania ze świadczenia wychowawczego przez rodzinne formy pieczy zastępczej wyglądają następująco:

Lp.	Typ rodzinnej formy pieczy zastępczej	Liczba rodzin korzystających ze świadczenia w 2019 roku	Liczba wychowanków korzystających ze świadczenia w 2019 roku
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	12	16
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	10	11
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	1	2
4.	Rodzinne domy dziecka	2	9
	OGÓLEM	25	38

Tab. 28 – liczba rodzin korzystających z dodatku wychowawczego 500+ w 2019 roku

4.3.5 Odpłatność rodziców biologicznych na rzecz dzieci w pieczy zastępczej

W związku z obowiązkiem naliczania odpłatności od rodziców naturalnych za dzieci przebywające w pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum wzywa rodziców

biologicznych do udokumentowania swojej sytuacji dochodowej pod kątem możliwości ponoszenia odpłatności za dziecko.

Stosownie do uchwały Rady Powiatu w Brzezinach (Nr XX/109/12 z dnia 9 maja 2012 r.), rodzice biologiczni znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej (decyduje kryterium dochodowe) mogą zwrócić się z wnioskiem o odstąpienie od ustalenia opłaty za pobyt dziecka. W takim przypadku wystawiana decyzja administracyjna sporządzana jest na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. W latach 2018 - 2019 roku wydano łącznie 90 decyzji w sprawach odpłatności. Podobnie jak w latach poprzednich duża część z nich była decyzjami odstępującymi od naliczenia opłaty z powodu niskich dochodów lub niemożności ustalenia miejsca pobytu rodziców biologicznych.

W ciągu ubiegłych trzech lat zmieniała się ilość decyzji odstępujących od ustalenia opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, dla których podstawą było terminowe, wynikające z orzeczenia sądu, płacenie alimentów na rzecz dziecka przez rodziców biologicznych (**rok 2017** - 8 decyzji, **rok 2018** - 14 decyzji, **rok 2019** - 7 decyzji).

4.3.6. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie powiatu brzezińskiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza. W sytuacji braku możliwości umieszczenia dziecka całkowicie lub częściowo pozbawionego opieki rodzicielskiej w rodzinnej pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach kieruje je, zgodnie z postanowieniem Sądu do placówki opiekuńczo – wychowawczej. Pobyt dziecka w placówce winien mieć charakter przejściowy. Dziecko może przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej do uzyskania pełnoletniości, a po uzyskaniu pełnoletniości, na zasadach dotychczasowych, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletniości.

W latach 2017 – 2019 łącznie skierowano do placówek 7 osób. Wśród nich były 3 noworodki, które po kilkumiesięcznym pobycie w Interwencyjnym Ośrodku

Preadopcyjnym "Tuli Luli" trafiły do rodzin adopcyjnych. Obecnie od roku nie nastąpiło żadne skierowanie małoletniego do instytucjonalnej pieczy zastępczej, co jest bardzo dobrym symptomem oznaczającym, że obecny system rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jest wystarczający. W 2019 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 8 wychowanków, z czego 1 osoba opuściła placówkę do końca grudnia ubiegłego roku.

RUCH WYCHOWANKÓW PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH W 2019 ROKU	
Liczba wychowanków umieszczonych w placówkach w roku 2019	1
Liczba wychowanków opuszczających placówkę w roku 2019	1
Liczba wychowanków przebywających w placówce w roku 2019	8

Tab. 29 – ruch wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w 2019 roku

W związku z pobytem w 2019 roku 8 wychowanków powiat brzeziński poniósł koszty w wysokości 283 667,96 zł

<i>Lp.</i>	<i>Strona porozumienia</i>	<i>Ilość wychowanków</i>	<i>Wykonanie na dzień 31.12.2019 r.</i>
1	<i>Powiat białogardzki</i>	3	99.435,48 zł
2	<i>Powiat przeworski</i>	4	178.405,20 zł
3	<i>Powiat rawski</i>	1	5.827,28
			283.667,96 zł

Tab. 30 – odpłatność za pobyt wychowanków w pieczy instytucjonalnej

Powiatowe Centrum w swoich działaniach dąży do odejścia od pieczy instytucjonalnej na rzecz umieszczania dzieci w pieczy rodzinnej. Nie zawsze jest to jednak możliwe. Szczególnie w przypadku liczebnych rodzeństw trudno jest zabezpieczyć jednocześnie kilka miejsc w rodzinach zastępczych. W takich sytuacjach jedynym wyjściem jest umieszczenie w placówce. Pocieszającym jest fakt, że na skutek nowelizacji prawa, placówki opiekuńczo – wychowawcze musiały znacznie ograniczyć swoją liczebność. Obecnie dopuszczalna maksymalna ilość miejsc w placówce to 30. Natomiast po 31 stycznia 2021 roku liczba ta musi zostać ograniczona do 14. Jest to bardzo pozytywny trend w kierunku większej indywidualizacji opieki zastępczej.

4.4 Wsparcie dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą

4.4.1. Tworzenie warunków do samodzielności osób opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Wychowankowie, którzy kontynuują naukę w szkole, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletniości mogą pozostać w dotychczasowej formie pieczy zastępczej do czasu ukończenia szkoły. Następnie, jeśli nadal kontynuują naukę otrzymują comiesięczną pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki zaś po ukończeniu edukacji, nie później jednak niż po ukończeniu 25 lat, pomoc na usamodzielnienie.

Kwota pomocy z tytułu kontynuowania nauki dla wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletniość po 1 stycznia 2012 roku została w 2018 roku zwiększona i wynosi obecnie **526 zł**.

Większość wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletniość wybiera pozostanie w rodzinie zastępczej do czasu ukończenia nauki, gdyż jest to dla nich korzystniejsze finansowo. Tylko w nielicznych przypadkach, w sytuacjach chęci usamodzielnienia

i osiągnięcia samowystarczalności ekonomicznej wychowankowie decydują się opuścić rodzinę zastępczą w wieku 18 lat.

Uczący się wychowanek może liczyć nie tylko na comiesięczne wsparcie w wysokości ok. 526 zł, ale również na jednorazową pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie.

Wyplata pomocy na usamodzielnienie następuje najczęściej na zakończenie procesu usamodzielnienia i jest przeznaczana na polepszenie warunków mieszkaniowych oraz na podniesienie kwalifikacji zawodowych wychowanka (zakup komputera, opłata za kursy). W wyjątkowych przypadkach, mając na względzie dobro wychowanków i biorąc pod uwagę ich sytuacje życiową, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana jeszcze w czasie kontynuowania nauki.

Pomoc na zagospodarowanie to wsparcie rzeczowe, którego przeznaczenie dotyczy głównie poprawy warunków mieszkaniowych i obejmuje m.in. zakup sprzętu gospodarstwa domowego czy mebli. Aby zilustrować skalę wypłacanej pomocy dla wychowanków przedstawiono poniżej dane liczbowe za 2019 rok.

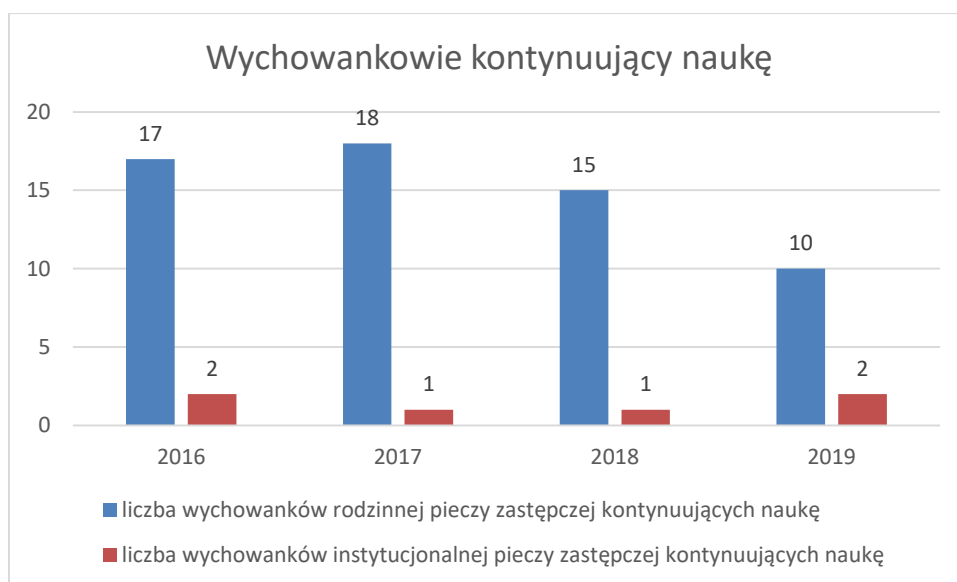
	RODZINY ZASTĘPCZE	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZE
Liczba osób kontynuujących naukę	10	2
Kwota pomocy na kontynuowanie nauki (w zł)	64 329,80 zł	8 416 zł
Liczba osób korzystających z pomocy na usamodzielnienie	2	-
Kwota pomocy na usamodzielnienie (w zł)	8 674	-
Liczba osób korzystających z	-	-

67

pomocy na zagospodarowanie		
Kwota pomocy na zagospodarowanie (w zł)	-	-

Tab. 31– wypłaty pomocy dla usamodzielnionych wychowanków w 2019 roku (źródło: dane własne)

Porównując liczbę osób kontynuujących naukę w ostatnich kilku latach można dostrzec, iż od 2019 roku powoli maleje liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej. Natomiast w przypadku wychowanków placówek, liczba pozostaje podobna, z niewielkimi wahaniami.

Rysunek nr 19 – liczba wychowanków kontynuujących naukę w latach 2016 – 2019 (źródło: dane własne)

Analizując statystyki dotyczące świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków placówek można również zauważyć tendencję malejącą, dotyczącą liczby wychowanków kontynuujących naukę. Niestety pełnoletni wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej, mimo zagwarantowanych comiesięcznych świadczeń z tytułu kontynuowania nauki, coraz częściej porzucają szkołę na rzecz podjęcia zatrudnienia.

Usamodzielniani wychowankowie, szczególnie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą borykają się na co dzień z takimi problemami jak brak pracy oraz brak mieszkania.

W ubiegłych latach, dzięki realizacji projektów „Dobry start w dorosłość” oraz „Przyjazny świat”, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej udało się zaktywizować 12 usamodzielnianych wychowanków w obszarze aktywizacji społecznej i edukacyjnej.

4.5. Pomoc stacjonarna i środowiskowa

W 2017 r. znacząco wzrosły ceny usług opiekuńczych, co wpłynęło drastycznie na ograniczenie liczby godzin usług opiekuńczych oraz liczby osób starszych objętych opieką. W tym obszarze potrzebne są rozwiązania systemowe związane z opieką nad osobami starszymi, m.in. poprzez wdrożenie opieki telemedycznej i opieki koordynowanej. W opiece nad osobami z niepełnosprawnościami, potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i starszymi kluczową rolę powinno odgrywać świadczenie usług w formach zdeinstytucjonalizowanych, czyli usług świadczonych w miejscu zamieszkania osób wymagających wsparcia. Placówek dziennego wsparcia, takich jak środowiskowe domy samopomocy (47) i dzienne domy pomocy dla seniorów (37), jest jednak w regionie zbyt mało. Dominującą formą opieki nad osobami potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, od której się w Europie odchodzi z uwagi na proces deinstytucjonalizacji usług społecznych, są placówki stacjonarne (domy pomocy społecznej – DPS-y). W regionie w 2018 r. funkcjonowało 6553 domów pomocy społecznej (wraz z filiami) oraz 3054 placówek zapewniających (źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030)

4.5.1 Opieka w placówkach całodobowych na terenie powiatu brzezińskiego

Domy pomocy społecznej w powiecie brzezińskim świadczą usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązujących standardów, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolności do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania

Na terenie naszego powiatu funkcjonują dwa domy pomocy społecznej: Dom Pomocy Społecznej w Brzezinach oraz Dom Pomocy Społecznej w Dąbrowie.

Dom Pomocy Społecznej w Brzezinach dla przewlekle somatycznie chorych jest domem koedukacyjnym, w którym mieszka 100 osób przewlekle somatycznie chorych. Najczęściej występujące schorzenia to: miażdżyca, stany po wylewach, udarach, zatorach mózgu, demencja, choroba Parkinsona, cukrzyca, stwardnienie rozsiane, choroba Alzheimera, schorzenia narządów ruchu. Średni miesięczny koszt utrzymania w Domu Pomocy Społecznej w Brzezinach w 2019 roku wyniósł - **3 361 zł**.

Dom Pomocy Społecznej w Dąbrowie dla osób przewlekle psychicznie chorych dysponuje 90 miejscami. Dom składa się z dwóch części : zabytkowego dworku i pawilonu socjalno – mieszkalnego. Średni miesięczny koszt utrzymania w Domu Pomocy Społecznej w Dąbrowie w 2019 roku wyniósł – **3 643,68 zł**. Tabela poniżej obrazuje, jak kształtował się średni miesięczny koszt utrzymania w dps-ach w latach 2016 – 2019.

Średni miesięczny koszt utrzymania w dps- ach na terenie powiatu				
rok	2016	2017	2018	2019
DPS Brzeziny	2 722 zł	2 846 zł	3 069 zł	3 361 zł

DPS Dąbrowa	3 000 zł	3 150 zł	3 346 zł	3 643,68 zł
--------------------	----------	----------	----------	-------------

Tab.32 – średni miesięczny koszt utrzymania w dps-ach w latach 2016-2019 (źródło: dane własne)

Analizując liczbę osób przyjmowanych do DPS-ów od kilku lat można zaobserwować, że zainteresowanie umieszczeniem w całodobowych placówkach pozostaje na stałym, wysokim poziomie. Przeciętnie w ciągu roku na liście oczekujących figuruje 3 - 4 osoby. Trend ten znajduje potwierdzenie w liczbie osób przyjętych do domów pomocy społecznej na terenie powiatu na przestrzeni ostatnich 4 lat (tabela 14).

Liczba osób przyjętych do dps-ów w latach 2016 - 2019				
rok	2016	2017	2018	2019
DPS Brzeziny	21	35	36	17
DPS Dąbrowa	2	8	1	6

Tab.33 – liczba osób przyjętych do dps-ów w latach 2016-2019 (źródło: dane własne)

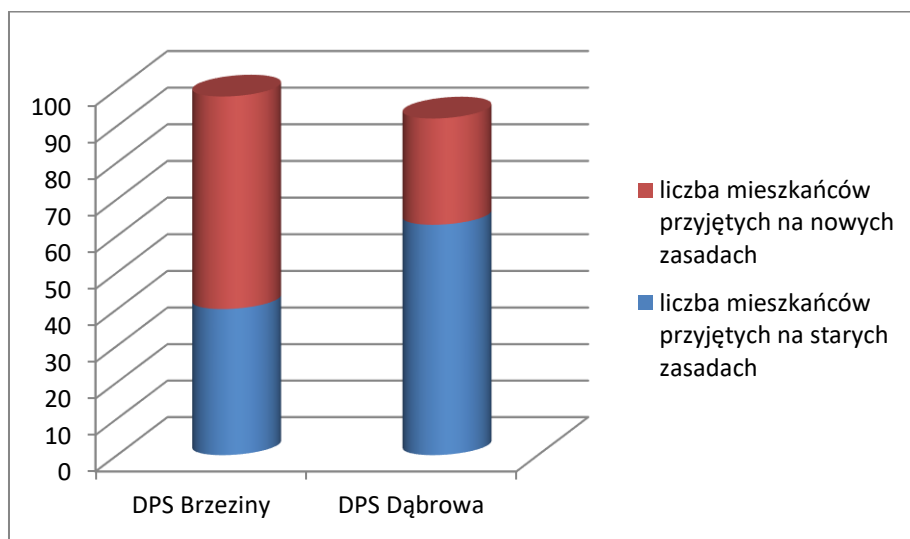
W roku 2019 większość osób przyjętych do DPS Brzeziny skierowana została przez ośrodki pomocy społecznej spoza powiatu. Wśród 17 osób umieszczonych w 2019 roku w DPS Brzeziny jest 8 osób skierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach i 1 osoba skierowana przez ośrodek pomocy społecznej z terenu powiatu brzezińskiego.

W przypadku osób umieszczonych w DPS Dąbrowa, na 6 osób umieszczonych w 2019 roku, 2 osoby pochodziły z powiatu brzezińskiego, a 4 osoby skierowane zostały przez ośrodki pomocy społecznej z innych powiatów.

Z roku na rok naturalnie maleje liczba mieszkańców umieszczonych na tzw. „starych zasadach” (tzn. z dotacją z budżetu państwa). Tendencja ta jest szczególnie widoczna

w DPS Brzeziny, gdzie naturalny ruch mieszkańców jest duży, w związku z czym obecnie liczba mieszkańców przyjętych na nowych zasadach jest przeważająca.

Na koniec roku 2019 w DPS w Brzezinach przebywało 16 mieszkańców umieszczonych na starych zasadach, a w DPS w Dąbrowie 46 osób.

Rysunek nr 20 – liczba mieszkańców wg starych i nowych zasad w DPS-ach na terenie powiatu brzezińskiego (źródło: dane własne)

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Brzezinach przeprowadziło kontrole w obu w/w domach pomocy społecznej. Zarówno w DPS Brzeziny, jak i DPS Dąbrowa, sprawdzono zgodność przekazywanych informacji w zakresie liczby mieszkańców w odniesieniu do stanu faktycznego oraz sposób świadczenia usług w zakresie potrzeb bytowych, usług opiekuńczych i usług wspomagających. Na podstawie ustaleń kontrolnych oceniono działalność obu domów pozytywnie.

4.5.2. Opieka w placówkach wsparcia dziennego

Środowiskowy Dom Samopomocy w Brzezinach

Środowiskowy Dom Samopomocy w Brzezinach jest ośrodkiem wsparcia pobytu dziennego dla 30 osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Jest to Dom typu A, B i C, tj. dla osób przewlekle psychicznie chorych – typ A, osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia czynności psychicznych, zwłaszcza neurologiczne - typ B oraz dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych – typ C.

Dom ma zasięg lokalny, gdzie uczestnikami są przede wszystkim osoby zamieszkałe na terenie Miasta Brzeziny. Uczestnikami zajęć mogą być również mieszkańcy sąsiednich gmin, jeżeli Dom dysponuje wolnymi miejscami oraz zawarte zostało porozumienie na realizację zadania publicznego pomiędzy odpowiednimi organami jednostek samorządu terytorialnego w tym, organu właściwego dla miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o przyjęcie do Domu. (źródło: <https://mopsbrzeziny.naszops.pl/srodowiskowy-dom-samopomocy>).

4.5.3. Stowarzyszenia wspierające funkcjonowanie osób starszych

Powiat brzeziński stara się reagować na aktualne trendy społeczne i zaspokajać najbardziej dominujące potrzeby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, nie tylko poprzez działania instytucjonalne, ale aktywność stowarzyszeń.

Stowarzyszenie Rozwoju Powiatu Brzezińskiego „Nasz powiat”

Celem Stowarzyszenia jest m.in. podejmowanie działań na rzecz rozwoju Powiatu Brzezińskiego, pielęgnowanie tradycji, integrowanie społeczności lokalnej, propagowanie oraz rozwijanie aktywności życiowej młodzieży, osób dojrzałych,

starszych, niepełnosprawnych. Najważniejsze działania ubiegłych lat to realizacja projektów:

„ Edukacja w wieku 60+” i „Aktywny senior”, działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz organizacja licznych warsztatów, spotkań i imprez kulturalno – rekreacyjnych.

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta - Koło Brzezińskie zostało powołane w roku 2002. Cel statutowy Towarzystwa to niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim. Fundusze na działalność pochodzą ze środków gminnych i wojewódzkich przeznaczonych dla organizacji pozarządowych na realizację zadań ogłaszanych w ramach konkursów ofert, środków z budżetu centralnego, darowizn, organizowanych kiermaszy. Od 1 stycznia 2010 roku dotychczasowa noclegownia została przekształcona w całodobowe schronisko dla bezdomnych mężczyzn z powiatu brzezińskiego. Schronisko świadczy wsparcie w postaci Noclegowni i Ogrzewalni oferującej wyżywienie, usługi łaziennicze oraz możliwość skorzystania z pralni.

W ramach programowi wychodzenia z bezdomności podopieczni noclegowni otrzymują pomoc w wyrabianiu dokumentów, załatwianiu spraw urzędowych, uregulowaniu sytuacji prawnej.

Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów – utworzony został w roku 1971. Zrzesza 413 członków. Celem organizacji jest zagospodarowanie czasu wolnego osobom w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnym. Działalność programowa związana jest z przeciwdziałaniem samotności tej grupy społecznej. Członkowie prowadzą ogólnodostępną stołówkę „Smakosz”. W lokalu związku działa Klub Seniora, który prowadzi szeroko zakrojoną działalność kulturalno-rekreacyjną, organizując wiele imprez okolicznościowych (np. zabawy taneczne, regularne spotkania czwartkowe),

wyjazdów turystycznych. Przy Związku działa koło miłośników turystyki rowerowej oraz zespół wokalny „Brzezinianki”. Członkowie związku nie zapominają o swych członkach będących w trudnej sytuacji materialnej – udzielają im pomocy finansowej.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Misja strategii oraz główne obszary strategiczne

W części diagnostycznej zaprezentowane zostały dominujące problemy społeczne dotyczące mieszkańców powiatu brzezińskiego oraz dotychczasowe działania podejmowane w celu niwelowania tych problemów. Założenia strategii na kolejne lata obejmować będą kontynuację działań podejmowanych w ramach poprzedniej Strategii oraz podejmowanie nowych, dotychczas nierealizowanych lub też realizowanych na niewielką skalę.

Merytoryczna zawartość diagnozy społecznej stanowiła podstawę do określenia następującej misji strategii:

Rozwiązywanie problemów społecznych w celu poprawy jakości życia mieszkańców powiatu brzezińskiego

Powyższa misja zostanie zrealizowana z wykorzystaniem licznych strategii aktywizujących typu: szkolenia, kampanie informacyjno – promocyjne, debaty.

Nakreślone przyszłe kierunki działań koncentrują się wokół V głównych obszarów strategicznych:

I. Wsparcie rodziny i dziecka

II. Działania na rzecz osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

III. Działania korekcyjno – edukacyjne w zakresie zniwelowania zjawiska przemocy i uzależnień w rodzinie

IV. Wspieranie osób starszych

V. Aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych

VI. Działania na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Wskazane obszary korespondują ściśle z nakreślonymi w rozdziale I problemami powiatu brzezińskiego. Obszar V zostanie rozwinięty w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2025.”

W ramach każdego obszaru sformułowane zostały cele strategiczne i cele szczegółowe.

Cele strategiczne:

1. Pomoc dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
2. Rozwój i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej
3. Organizacja wsparcia dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą
4. Organizacja działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomiczno – bytowej rodzin
5. Aktywizacja osób podlegających lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
6. Zwiększenie świadomości społecznej na temat problematyki przemocy i uzależnień
7. Bezpośrednie wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnienia lub przemocy
8. Zwiększenie potencjału osobowego pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz uzależnieniami
9. Budowa i rozwój środowiskowego systemu wsparcia
10. Aktywizacja społeczna osób starszych
11. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie problematyki osób starszych

12. Aktywizacja społeczności lokalnej

13. Wzrost wiedzy i świadomości środowiska lokalnego na temat dominujących problemów społecznych

2. Cele strategiczne i szczegółowe – harmonogram i źródła finansowania

OBSZAR I. Wsparcie rodziny i dziecka			
1. Cel strategiczny : pomoc dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych			
	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Rozwój miejsc i placówek wsparcia dziennego (kluby, ogniska wychowawcze, świetlice środowiskowe, specjalistyczne dzienne placówki i inne)	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Szkoły Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania – współpraca koordynatora i asystenta rodziny	Samorządy gminne Ośrodki Pomocy Społecznej Samorząd powiatowy PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
3	Rozwój wsparcia specjalistycznego na rzecz rodzin w kryzysie, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego oraz terapii rodzinnej	samorząd powiatowy Samorządy gminne PCPR Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
4	Współpraca instytucji pomocowych szczebla powiatu i gmin na rzecz	Samorząd powiatowy Samorządy gminne	Działania ciągłe

77

	wzmocnienia rodzin biologicznych w celu jak najszybszego powrotu dzieci z zastępczych form opieki do domu oraz w zakresie podejmowania wczesnej interwencji	PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej Szkoły Sąd Rodzinny inne instytucje i organizacje pozarządowe	2021-2027
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			
2.Cel strategiczny: rozwój i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej			
	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki rodzicielskiej wsparcia poprzez umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2021-2027
1	Przygotowanie merytoryczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej : <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla kandydatów • szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze • zapewnienie kandydatom wsparcia i pomocy w toku procedur kwalifikacyjnych 	Samorząd powiatowy PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
2	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych: • organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych • zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa • zachęcanie i motywowanie do 	Samorząd powiatowy PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

	<p>dokształcania się opiekunów zastępczych</p> <ul style="list-style-type: none"> włączanie do udziału w spotkaniach zespołów roboczych dokonujących oceny sytuacji dziecka w rodzinie 		
3	<p>Wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu funkcji wychowawczej i opiekuńczej oraz w rozwiązywaniu problemów pedagogicznych z dziećmi</p>	<p>Samorząd powiatowy samorządy gminne PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej Sąd Rodzinny</p>	<p>Działania ciągłe 2021-2027</p>
4	<p>Promocja idei rodzicielstwa zastępczego:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kreowanie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych Zwiększanie poziomu wiedzy społecznej z zakresu problematyki rodzicielstwa zastępczego <p>Wykorzystanie lokalnych mediów do upowszechniania problematyki pieczy zastępczej</p>	<p>Samorząd powiatowy PCPR</p>	<p>Działania ciągłe 2021-2027</p>
5	<p>Wsparcie rodzin zastępczych pracą wolontariuszy</p>	<p>Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe</p>	<p>Działania ciągłe 2021-2027</p>
6	<p>Wsparcie finansowe rodzin zastępczych</p>	<p>Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR</p>	<p>Działania ciągłe 2021-2027</p>
<p>Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe</p>			
<p>3. Cel strategiczny: organizacja wsparcia dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą</p>			
	<p>Cele szczegółowe:</p>	<p>Partnerzy realizacji zadań</p>	<p>Termin realizacji</p>

1	<p>Wsparcie finansowe i rzeczowe wychowanków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc na kontynuowanie nauki - pomoc na usamodzielnienie 	Samorząd powiatowy PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
2	<p>Wsparcie usamodzielnianych wychowanków w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motywowanie do kontynuowania nauki • doradztwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy • informacja prawna, poradnictwo psychologiczne 	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	<p>Wsparcie dla pełnoletnich wychowanków oferowane w ramach projektów systemowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektów systemowych skierowanych m. in. do pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych • zachęcanie wychowanków rodzin zastępczych do aktywnego uczestnictwa w projektach • dostosowanie działań przewidzianych w projektach do aktualnych potrzeb wychowanków rodzin zastępczych 	PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe

4. Cel strategiczny: organizacja działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomiczno – bytowej rodzin

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin w trudnej sytuacji finansowej	Samorząd powiatowy PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
2	Poprawa warunków mieszkaniowych rodzin	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR, TBS Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	Pozyskiwanie środków finansowych na rzecz wsparcia rodzin w trudnej sytuacji	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
4	Pobudzanie aktywności zawodowej rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR, PUP Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027

OBSZAR II. Działania na rzecz osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym**1. Cel strategiczny: Aktywizacja osób podlegających lub zagrożonych wykluczeniem społecznym**

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Wspieranie organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Pomoc w integracji ze środowiskiem określonym grupom społecznym (pełnoletni wychowankowie instytucjonalnych i rodzinnych form opieki zastępczej, cudzoziemcy)	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	Wspieranie tworzenia instrumentów aktywizacji zawodowej i społecznej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy	Działania ciągłe

	(np. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej i inne).	Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR PUP inne instytucje i organizacje pozarządowe	2021-2027
4	Rozwój przedsiębiorczości społecznej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR PUP inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
5	Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR, PUP Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			
OBSZAR III. Działania korekcyjno – edukacyjne w zakresie zniwelowania zjawiska przemocy i uzależnień w rodzinie			
1. Cel strategiczny: Zwiększanie świadomości społecznej nt. problemu przemocy i uzależnień w rodzinie			
	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1.	Kampania informacyjna nt. problematyki przemocy i uzależnień: - organizacja konferencji i wykładów - opracowanie i wydanie ulotek i broszur - aktualizacja stron internetowych jednostek stworzenie i systematyczne aktualizowanie podstrony internetowej z odpowiednimi linkami i odsyłaczami, mającej na celu informowanie o możliwościach pomocy, wsparcia i zwiększenie dostępności do	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2.	Promowanie zdrowego trybu życia: - programy prozdrowotne w szkołach - stwarzanie możliwości do	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

	wszechstronnego organizowania czasu wolnego i rozwijania swoich pasji - imprezy sportowe, promowanie klubów sportowych	inne instytucje i organizacje pozarządowe	
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			
2. Cel strategiczny: Bezpośrednie wsparcie osób dotkniętych problemem przemocy lub uzależnienia			
	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
	- Kontynuacja działalności Zespołów Interdyscyplinarnych i Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - współpraca przedstawicieli poszczególnych instytucji w celu pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy lub uzależnień	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR, PPP inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
	Opracowanie i realizacja Programu przeciwdziałania	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Szkoły Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
	Organizacja Punktu Interwencji Kryzysowej dla osób dotkniętych problemem uzależnień i przemocy	Samorządy gminne Samorząd powiatowy PCPR Szkoły Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			
3. Cel strategiczny: Zwiększenie potencjału osobowego pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz uzależnieniami			

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Szkolenia dot. zjawiska przemocy domowej dla policjantów ze służb patrolowych, dzielnicowych, psychologów, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pielęgniarek środowiskowych i innych,	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR PPP inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Cykliczne spotkania służb dotyczące zasad wzajemnej współpracy w działaniach interwencji kryzysowej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR PPP, KPP, Sąd inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	wypracowanie zasad współpracy w ramach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR PPP, KPP, Sąd inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027

Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe

OBSZAR IV - Wspieranie osób starszych

1. Cel strategiczny: Budowa i rozwój środowiskowego systemu wsparcia

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Rozwijanie systemu środowiskowej opieki pielęgnacyjnej	OPS, samorządy gminne i powiatowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Promocja, rozwój i wsparcie całodobowych placówek – DPS	PCPR, samorządy gminne i powiatowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	Utworzenie dziennego domu pobytu	Samorządy gminne	Działania ciągłe 2021-2027
4	Szkolenie kadry zajmującej się opieką stacjonarną i środowiskową	PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe

2. Cel strategiczny: Aktywizacja społeczna osób starszych

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Tworzenie i realizacja programów skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
2	Wspieranie i promowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe

3. Cel strategiczny: Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie problematyki osób starszych, narażonych na wykluczenie społeczne

	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Diagnozowanie potrzeb osób starszych (badania)	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
2	Organizowanie akcji łączących różne pokolenia (imprezy itp.)	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027
3	Zwiększanie wiedzy i świadomości społecznej o sytuacji osób starszych procesach starzenia się organizmu oraz o biologicznych, medycznych i społecznych konsekwencjach tego procesu i możliwościach wspierania osób starszych z myślą o zachowaniu przez nie samodzielności	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Działania ciągłe 2021-2027

Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe

OBSZAR V. Aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych

OBSZAR VI. Działania na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

1. Cel strategiczny: Aktywizacja społeczności lokalnej			
	Cele szczegółowe:	Partnerzy realizacji zadań	Termin realizacji
1	Aktywizacja organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Opracowywanie i wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków unijnych związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców powiatu	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
3	Wykorzystanie aktywności społecznej młodzieży poprzez zintensyfikowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu w powiecie	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			
2. Cel strategiczny: Wzrost wiedzy i świadomości środowiska lokalnego na temat dominujących problemów społecznych			
1	Inicjowanie lokalnych kampanii informacyjno -edukacyjnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych	Samorządy gminne Samorząd powiatowy Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
2	Inicjowanie i organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji samorządów z przedstawicielami organizacji pozarządowych	Samorząd powiatowy Samorządy gminne PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej inne instytucje i organizacje pozarządowe	Działania ciągłe 2021-2027
Źródła finansowania: środki własne, samorządowe, rządowe			

3. Monitoring i ewaluacja

Realizacja strategii będzie na bieżąco monitorowana, stosownie do art. 16 b pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, dzięki czemu możliwa będzie bieżąca ewaluacja strategii pod kątem realizacji założonych celów i kierunków działań. Ocena realizacji strategii dokonana zostanie z wykorzystaniem poniższych wskaźników. Coroczne sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach obejmować będą działania zaplanowane w Strategii.

OBSZAR I: WSPARCIE RODZINY I DZIECKA

1. Cel strategiczny : pomoc dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem lub terapią rodzinną
- liczba udzielonych porad
- liczba realizowanych programów na rzecz rodziny i dziecka
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
- liczba funkcjonujących świetlic, klubów, ognisk lub placówek wsparcia dziennego
- liczba dzieci objętych dziennymi formami wsparcia i opieki

2.Cel strategiczny: rozwój i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin zastępczych
- liczba szkoleń dla rodzin zastępczych
- liczba szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze
- liczba pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze
- liczba rodzin zastępczych objętych szkoleniami
- liczba rodzin zastępczych objętych poradnictwem

- liczba dokonanych ocen sytuacji dziecka
- liczba przedsięwzięć na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego
- liczba świadczeń finansowych dla rodzin zastępczych
- liczba pozyskanych wolontariuszy

3. Cel strategiczny: organizacja wsparcia dla osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba usamodzielnianych wychowanków objętych pracą socjalną, wsparciem pieniężnym i rzeczowym
- liczba wychowanków objętych poradnictwem prawnymi psychologicznym
- liczba osób usamodzielnianych objętych aktywizacją zawodową
- liczba wypłaconych świadczeń z tytułu kontynuowania nauki, usamodzielnienia
- liczba sporządzonych indywidualnych programów usamodzielnienia
- liczba usamodzielnionych wychowanków kontynuujących naukę
- liczba zrealizowanych projektów na rzecz aktywizacji osób usamodzielnianych

4. Cel strategiczny: organizacja działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomiczno – bytowej rodzin

- liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego
- liczba osób biorących udział w programach aktywizujących zawodowo i społecznie

OBSZAR II: DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB DOTKNIĘTYCH LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

1. Cel strategiczny: Aktywizacja mieszkańców podlegających lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba działań i projektów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- liczba osób biorących udział w projektach skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- liczba powstałych Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Zakładów Aktywności Zawodowej itp.

OBSZAR III: DZIAŁANIA KOREKCYJNO – EDUKACYJNE W ZAKRESIE ZNIWELOWANIA ZJAWISKA PRZEMOCY I UZALEŻNIEŃ W RODZINIE

1. Cel strategiczny: Zwiększanie świadomości społecznej nt. problemu przemocy i uzależnień w rodzinie

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć informacyjno – szkoleniowych na temat problematyki przemocy i uzależnień
- liczba broszur i ulotek
- liczba opracowanych i realizowanych programów prozdrowotnych
- liczba imprez dotyczących problematyki przemocy i uzależnień, angażujących społeczność lokalną

2. Cel strategiczny: Bezpośrednie wsparcie osób dotkniętych problemem przemocy lub uzależnienia

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób i rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem
- liczba osób objętych programem korekcyjno – edukacyjnym
- liczba szkoleń z tematyki przemocy domowej

3. Cel strategiczny: Zwiększenie potencjału osobowego pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz uzależnieniami

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz uzależnieniami

Liczba spotkań roboczych dotyczących wzajemnej współpracy służb społecznych

OBSZAR IV: WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH

1. Cel strategiczny: Budowa i rozwój środowiskowego systemu wsparcia

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń dla kadr zajmujących się opieką stacjonarną i środowiskową
- liczba działań promujących opiekę stacjonarną i środowiskową

2. Cel strategiczny: Aktywizacja społeczna osób starszych

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba programów skierowanych do osób starszych
- liczba osób starszych zaangażowanych w programy i projekty
- liczba powstałych placówek wsparcia dziennego

3. Cel strategiczny: Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie problematyki osób starszych, narażonych na wykluczenie społeczne

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców
- liczba osób starszych objętych pracą socjalną
- liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi
- liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej

OBSZAR VI:

1. Cel strategiczny: Aktywizacja społeczności lokalnej

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba projektów realizowanych w ramach PO KL
- liczba wolontariuszy
- liczba działających organizacji pozarządowych

2. Cel strategiczny: Wzrost wiedzy i świadomości środowiska lokalnego na temat dominujących problemów społecznych

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno – edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych
- liczba lokalnych kampanii informacyjno – edukacyjnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

- liczba spotkań z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych

